Helena BRUGADA VILÀ

EL CÀNON DE LA CÒPIA PRIVADA

Treball Fi de Carrera
dirigit per
José Andrés ROZAS VALDÉS

Universitat Abat Oliba CEU
FACULTAT DE CIÈNCIES SOCIALS

Llicenciatura en Dret.
2008

Resum

Estudi sobre el cànon de la còpia privada enfocat a l'anàlisi del concepte del cànon, l'objecte, els subjectes que intervenen, la quantia que s'ha de pagar com a compensació de la còpia, la distribució del mateix, les obligacions instrumentals i les entitats de gestió. A través del mateix es podrà tenir una visió més clara i profunda del cànon de la còpia privada objecte de tant discutida i convulsa configuració jurídica com enverinada confrontació política. El cànon de la còpia privada es pot configurar com un instrument de naturalesa jurídica privada, que revesteix la forma d'una llicència legal indirecta.

Resumen

Estudio sobre el canon de la copia privada enfocado al análisis del concepto del canon, el objeto, los sujetos que intervienen, la cuantía que se ha de pagar como compensación de la copia, la distribución de la misma, las obligaciones instrumentales i las entidades de gestión. A través del mismo se podrá tener una visión más clara y profunda del canon de la copia privada objeto de tan discutida y convulsa configuración jurídica como enconada confrontación política. El canon de la copia privada se puede configurara como un instrumento de naturaleza jurídica privada, que reviste la forma de una licencia legal indirecta.

Abstract

Paper about the tax of the private copy focused on the analysis of the concept of the tax, the object, the subjects that intervene, the quantity that one has to pay as compensation for the copy, the distribution of the same one, the instrumental obligations and the entities of management. Across this concept it will be possible to have a clearer and deep vision of the canon of the private copy. A concept with a controversial and convulsed juridical configuration as fierce political confrontation. The canon of the private copy is an instrument of juridical private nature, which re-dresses the form of a legal indirect license.

Paraules clau / Palabras claves / Keywords

Cànon còpia privada, remuneració compensatòria, propietat intel·lectual i entitats de gestió.
Canon copia privada, remuneración compensatoria, propiedad intelectual y entidades de gestión.
Canon private copy, compensatory remuneration, intellectual property and entities of management.

Sumari

Introducció..... 4

1. Naturalesa jurídica i fonament del dret de remuneració compensatòria per còpia privada..... 5
2. Objecte del dret de remuneració compensatòria per còpia privada..... 14

2.1 Obres que la còpia de les mateixes doni lloc al naixement del dret; Obres difoses en forma de llibre, publicacions assimilades, fonogrames, videogrames o qualsevol altre suport sonor o visual..... 14

2.2 Obres excloses: els programes d'ordinadors..... 18

3. Elements per la determinació de la quantia de la remuneració. La quantificació.. 20
4. Subjectes del dret de remuneració compensatòria per còpia privada..... 24

4.1 Deutors de la remuneració..... 24

4.2 Subjectes exemptes del pagament de la remuneració..... 27

4.3 Els titulars del dret de remuneració compensatòria per còpia privada..... 27

4.3.1 L'autor..... 28

4.3.2 L'editor..... 29

4.3.3 Els productors de fonogrames i videogrames..... 30

4.3.4 Els artistes intèrprets o executants..... 31

5. Distribució de la remuneració entre els creditors..... 33
6. El mecanisme de la remuneració compensatòria per còpia privada. Obligacions instrumentals..... 36
7. La gestió dels drets de remuneració..... 39

7.1 Les entitats de gestió en el Dret..... 43

7.2 Les entitats de gestió i el dret de remuneració compensatòria per còpia privada..... 47

Conclusions..... 50

Bibliografia..... 51

Introducció

En el present treball de fi de carrera de Dret s'analitza el concepte i els aspectes més rellevants del cànon de la còpia privada.

El motiu pel qual he decidit escollir realitzar el treball que porta per nom ***"El cànon de la còpia privada"*** radica en que és un tema d'actualitat i que des de primers de l'any 2008 tindrà un impacte social evident. A més, la globalitat de les matèries relacionades en aquest mateix concepte comporta una multitud d'interessos, des de la òptica econòmica fins a la jurídica, passant per la social. Alhora, es tracta d'una matèria amb una vessant jurídica rellevant la qual cal analitzar.

Les hipòtesis que s'estudiaran en aquest treball seran les següents:

Què és el cànon de la còpia privada?
Quins son els subjectes que intervenen en la distribució del cànon de la còpia privada?
Com es quantifica el cànon?
Com es gestiona la compensació per còpia privada?

La metodologia utilitzada per dur a terme aquest treball ha estat dividida en tres parts. La primera i més important, es fonamenta en la recerca i recopilació d'informació sobre el tema. Aquesta ha comportat la major part del treball, ja que existeixen fonts d'informació molt variants depenent del àmbit en que la busquem. La informació ha estat trobada en els llibres que figuren a la bibliografia i en una recerca diària en la premsa des d'agost del 2007 fins a desembre del 2007, els articles de la mateixa també es poden consultar a la bibliografia. En quant a la segona part del treball, aquesta s'ha basat en la redacció del mateix. Finalment l'última part l'he dedicat a l'elaboració de les conclusions i a l'estudi en més profunditat del tema tractat.

Finalment, voldria agrair al Dr. José Andrés Rozas la seva ajuda incondicional en l'elaboració d'aquest treball de fi de carrera de Dret.

1. Naturalesa jurídica i fonament del dret de remuneració compensatòria per còpia privada

El dret de remuneració compensatòria per còpia privada faculta al seu titular perquè rebi una quantitat equitativa sobre determinades reproduccions de les seves obres. És a dir, es tracta de compensar a l'autor intel·lectual per les pèrdues que sofreix quan es realitzen còpies privades sobre les seves obres.

No existeix un acord a la doctrina sobre la seva naturalesa jurídica i, en aquest sentit, són moltes les postures que es plantegen. Seguint a *VALLÉS RODRÍGUEZ*[1] es poden senyalar les següents postures: en el Dret comparat existeixen dos grups de països, els que segueixen la doctrina del *fair use*, que no recull cap sistema de compensació pels autors i els que si que estableixen una remuneració amb la finalitat de compensar als autors. En aquest segon cas s'ha de distingir també una doble possibilitat en quant a la configuració jurídica del dret: en alguns casos s'ha considerat un tribut que contribueix a les arques de l'Estat corresponent i, en altres, s'entén com una exacció emmarcada dins del propi sistema de propietat intel·lectual. El nostre país s'assimila al segon grup, ja que la intervenció estatal tendeix a ser la mínima possible, ja què, en el seu cas, son les entitats de gestió les responsables de fer efectiu el dret. La doctrina majoritària entén el cànon com un impost o subsidi, com una institució de Dret privat o bé com una obligació de naturalesa civil. Conceptes que analitzarem a continuació.

El dret de remuneració compensatòria suposa, en primer lloc, un dret eminentment patrimonial, doncs la seva configuració, justificació i transcendència són eminentment econòmiques.

[1] "Comentario al artículo 25 Ley Propiedad Intelectual", *en Comentarios a la Ley de Propiedad Intelectual,* obra coordinada por RODRIGO BERCOVITZ-CANO, Tecnos, Madrid, 1997, pp. 534 y ss.

També és possible entendre que es tracta d'una més de les facultats que integren el dret de reproducció o inclús una nova modalitat del mateix.[2] Encara que majoritàriament es configura com un dret autònom i independent, amb les seves pròpies característiques, però indubtablement lligat al dret de reproducció.

La opinió majoritària és la que considera el cànon de la còpia privada com la contrapartida a una llicència legal indirecta. Una llicencia legal en quant que és la llei la que substitueix la preceptiva autorització del titular del dret de reproducció i la que limita la seva exclusivitat[3], i indirecta, perquè es fa recaure la remuneració no al copista, subjecte que realitza efectivament l'activitat descrita, sinó a l'importador o fabricant dels equips o instruments reproductors, sense perjudici de que aquest, normalment, repercutirà el que ha pagat al copista a través d'un augment del preu de venda dels mencionats aparells.

Però junt a aquest opció existeix la d'aquells que l'assimilen als supòsits de responsabilitat civil objectiva com una conseqüència del dany que la realització de les còpies privades causen al titular dels drets de propietat intel·lectual[4]. El màxim exponent d'aquesta tesi és *DELGADO PORRAS*[5]*; s*egons aquest autor, tant la consideració d'aquestes còpies com il·lícits com el dany que els titulars dels drets sofreixen son suficients per donar lloc al naixement del mecanisme de la responsabilitat civil. Com que és difícil determinar la culpabilitat del subjecte que ha realitzat l'acta, la seva identitat i la relació d'aquest amb l'acta, es dóna una responsabilitat de tipus objectiu a l'autor.

---

[2] ASTIER, H., "La copie privée. Deux ou trios chose que l'on sait d'elle", *Revista Internacional de Derechos de Autor* d'ara en endavant *RIDA*, 1986, pp. 117 y ss., A través d'algunes peculiaritats que ara descriurem s'arriba a un dret nou, que té la naturalesa del dret de reproducció però que no pot confondre's amb la formulació clàssica del mateix. Aquestes són: 1. La reproducció de la obra no es fa perquè sigui comunicada al públic, ja que per definició aquesta còpia està destinada al ús privat del que fa la còpia. 2. Al imposar-se el pagament del dret als subjectes importadors de materials o instruments que possibiliten la realització de les còpia hauria d'entendres que aquests col·laboren d'alguna forma en l'explotació de l'obra, quan realment això no és així, sinó que l'explotació per ells realitzada és mínima i dependent d'altres factors i subjectes. 3. Es tracta a més d'un dret de gestió col·lectiva obligatòria. 4. La remuneració ha d'estar dividida entre diferents subjectes.

[3] LUCAS, A., Y LUCAS, H.Y., "Traité de la Proriété Littéraire et Artistique", Litec, Paris, 1994. p. 248.

[4] ROZAS VALDÉS, J.A., "Compensación por derechos de autor": una aproximación. La Llei de Propietat Intel·lectual reconeix als autors d'obres literàries, científiques o artístiques una sèrie de drets personalíssims –irrenunciables i inalienables- entre els que es troben el de decidir sobre la divulgació de la seva obra, exigir el respecte a la integritat de la mateixa o a retirar-la del comerç. Al mateix temps reconeix a l'autor el dret exclusiu a la seva explotació, i en especial a la seva reproducció, distribució, comunicació pública i transformació. Aquests últims drets –patrimonials- a diferencia dels personalíssims, si que poden ser objecte de transmissió o cessió, encara que tinguin caràcter vitalici i s'apliquen fins passats setanta anys des de la mort o declaració de la mort de l'autor. De fet la pròpia Llei reconeix que els autors –amb independència dels drets d'explotació que cobren dels seus editors- no podran oposar-se a la reproducció i préstec de les seves obres per determinades institucions –biblioteques, fonoteques, filmoteques, hemeroteques o arxius de caràcter cultural o científic- per fins d'investigació. Tampoc podran oposar-se a la reproducció d'una obra per ús privat, mitjançant instruments tècnics –fotocopia, fonograma, videograma o altres.

[5] DELGADO PORRAS, A., "La copia privada en España", *RIDA*, 1990, pp. 15 y ss.

Aquesta tesi implica que la càrrega del pagament de la remuneració no l'efectua el subjecte que realitza l'activitat descrita, la còpia, sinó un tercer. En altres paraules, l'obligat al pagament pel rescabalament del dany no és qui directament l'ha causat.

En el cas de la còpia privada no es dóna el trasllat de la responsabilitat ja que, els fabricants o importadors dels aparells no tenen cap tipus de relació amb els copistes privats i molt menys tenen l'obligació de controlar el seu comportament. No existeix doncs una responsabilitat civil.

CONDE-PUMPIDO TOURÓN[6] considera que la realització de còpies privades ha de ser considerada com un dret dels usuaris i, per tant, el dret de reproducció únicament pot facultar a prohibir la comercialització o utilització col·lectiva de les reproduccions, però no la seva utilització privada que constituiria un perjudici desmesurat pels consumidors. En contra aquesta opinió podríem dir que la realització de qualsevol còpia sense autorització, sigui privada o no, suposa un acte il·lícit en quant vulnera el dret exclusiu del titular del dret. Que el legislador hagi optat per considerar que en aquests casos no és precisa l'exigència d'autorització no implica que l'acte sigui lícit. La no exigència d'autorització es compensa amb la remuneració reconeguda a l'autor.

La jurisprudència del Tribunal Suprem també ha tingut ocasió de pronunciar-se sobre la naturalesa jurídica d'aquest dret. Així, per exemple, la sentencia de 10 de febrer de 1997 (RJA 19997/1558) senyala el següent: " *La naturalesa jurídica de la remuneració compensatòria no és la pròpia de una exacció parafiscal, ja que falta en ella el caràcter contributiu, el seu destí al finançament de despesa pública o necessitats col·lectives, que seria necessari per l'afirmació contraria. Es tracta d'una obligació de naturalesa jurídica-civil, dirigida a compensar, anualment, els drets de propietat intel·lectual, de naturalesa juridico-privada per tant, deixats de percebre per raó de la producció per ús privat del copista que la llei permet sense autorització de l'autor, es a dir, a compensar un guany deixat d'obtenir, de la que son creditors els autors d'obres publicades en forma de llibres o publicacions assimilades a aquests, de fonogrames, videogrames o en qualsevol altre suport sonor, visual o audiovisual, i, en els seus respectius caos, els editors, els productors de fonogrames i videogrames i els artistes intèrprets o executants les actuacions del mateixos hagin estat fixades als fonogrames i videogrames*".[7]

[6] CONDE-PUMPIDO TURÓN, C., "Los Derechos Especiales: El Derecho de participación de los artistas en la reventa de sus obras y la remuneración compensatoria por copia privada", en Propiedad Intelectual: aspectos civiles y penales, cuadernos de Derecho Judicial, Consejo General del Poder General, Madrid, 1995, p. 78.

[7] Sentencia del Tribunal Supremo de 5 de junio de 1995 (RJA 1995/4871).

Es refusa clarament, d'aquesta forma, la consideració de la remuneració compensatòria com un tribut doncs no està encaminada a formar part de les arques de l'Estat i s'incideix a la naturalesa jurídica privada[8]. Es cert que comparteix determinades notes amb els tributs, en concret, al tractar-se d'una obligació *ex lege* i la necessitat de destinar part del que s'ha recollit a les activitats o serveis de caràcter assistencial i atendre activitats de formació i promoció d'autors i artistes, intèrprets o executants, el que pot recordar a les funcions de servei públic que presenten els tributs. Ara bé, el compliment d'aquestes funcions no les porta a terme cap administració pública sinó que són les entitats de gestió qui tenen l'obligació de fer-ho efectiu. L'objectiu principal perseguit no és aquest, sinó compensar als autors de determinats tipus d'obres pels guanys deixats d'obtenir com a conseqüència de les reproduccions per l'ús privat. Per altra banda, com ja s'ha indicat la remuneració compensatòria no té caràcter públic, sinó que posseeix una naturalesa jurídica civil que la desconnecta del dret públic.

També es senyala que la compensació es justifica perquè la còpia realitzada substitueix a l'original. Aquesta afirmació podria veure's des de una altra perspectiva, ja que és cert que les còpies redueixen el número d'originals venuts, però no es tracta d'una relació directa. Es a dir, per cada còpia realitzada no es deixa de vendre un original o el que és el mateix, la prohibició de realitzar aquestes reproduccions no comporta necessariament que es vengui el mateix número d'originals. Cada còpia realitzada no suposa, en tot cas, un original menys venut, encara que evidentment provoca un perjudici econòmic considerable pels autors.[9]

[8] En sentit contrari, cfr. GÓMEZ POMAR, F., "La producción de copias y los derechos de autor", *Información Comercial Española*, 1990, p. 49, que entén que encara que el sistema establert sembla apartar-se de l'esquema tradicional dels imposts això es deu a què en realitat suposa una combinació d'un impost-subsidi: un impost sobre els instruments reprogràfics junt a un subsidi per les organitzacions d'autors i editors. I acudeix aquest autor a la teoria de la translació dels imposts, en base a la qual, el impost que recau sobre els productors de l'aparell de còpia és traslladat per ells als adquirents dels aparells, però la translació és normalment incompleta, a menys que l'elasticitat de l'oferta i de la demanda arribi a valors extrems.

[9] En aquest sentit, seguint la línea apuntada per SANTILLANA DEL BARRIO, "El mercado de la copia privada. Dimensión económica de los derechos de propiedad intelectual. Examen de la copia privada en ese contexto", en *La copia privada a examen: el derecho de remuneración compensatoria en el ámbito de la propiedad intelectual*, Ministerio de Cultura, Colección Análisis y Documentos, nº6, Madrid, 1995, p. 45, La quantia de la remuneració hauria d'esser exactament igual al import dels originals exactes deixats de vendre, es a dir, hauria de ser una quantitat no aleatòria sinó que realment proporcionés a l'autor la quantitat deixada d'obtenir si s'hagués pogut evitar la reproducció per l'ús privat. Fàcilment és comprendrà que és impossible calcular aquest perjudici ocasionat pels titulars dels drets de propietat intel·lectual ja que, a la majoria dels caos, no existeix constància material d'aquest tipus de reproduccions. BREYER. C., "The uneasy case for copyright. A study of copyright in boks, photocopies and computer programs", HL, 1970, P. 281, considera que la realització de copies no té, necessariament, efectes negatius per l'autor, perquè el seu original segueix contant amb grans avantatges en relació amb les còpies, entre elles, la primacia en el temps. Un anàlisi de la còpia des de una perspectiva estrictament econòmica pot ser vista en Jonson, W., "The economics of copyright", *Journal of Political Economy*, 1985, pp. 25 y ss. També en Novos, I.E., y Waldamm, M., "The effects of increased copyright protection: an analytic approach", *Journal of Political Economy*, 1984, pp. 236 y ss. Consideren que les possibilitats de que la còpia substitueixi a l'original dependrà de diferents factors, entre ells, la qualitat tècnica de la reproducció, el temps durant el qual les còpies estan disponibles o la importància de les mercaderies o bens complementaris. Així, per exemple, les còpies d'articles periodístics són, per regla general, de una gran qualitat tècnica i, per tant,

GÓMEZ POMAR[10] justifica aquesta excepció al monopoli d'explotació reconegut als autors sobre la base de la impossibilitat de fer-lo efectiu en tots els casos en que en la pràctica poden ser plantejats. Els costs d'un control o efectivitat global del mateix serien irrealitzables donat el número i la dispersió dels copistes i, en el cas de que això fos possible, suposaria una restricció desmesurada de l'accés de l'obra per part de molts ciutadans, que únicament a través de la còpia podrien consumir-la. L'establiment de la remuneració compensatòria tracta de legitimar aquesta reducció de l'àmbit del monopoli de l'autor. En altres paraules, la proliferació dels mecanismes per la realització de còpies privades impossibilitat l'exercici del monopoli o exclusiva d'explotació de l'autor, que suposa la base de tot l'esquema de la propietat intel·lectual. En aquest sentit, com indica *Bondía Román*[11], la remuneració compensatòria per còpia privada no és més que una derivació o manifestació més del monopoli d'explotació reconeguda als autors intel·lectuals. La diferència recau en què, donat que no es pot fer efectiu a través dels camins habituals, que suposaria que l'autor hagi d'autoritzar qualsevol tipus de reproducció o còpia que es porti a terme sobre la seva obra, es necessita la recerca d'un altra sistema entre els quals es presenta com el més apropiat i factible a l'establiment d'una compensació pels autors.

El legislador compleix, d'aquesta forma, amb els objectius que s'havia marcat. En primer lloc, fer front a una realitat de cada vegada més importància que és la de la realització massiva de copies privades[12]; en segon lloc possibilita un major accés per

---

serà més probable que puguin arribar a substituir-los dels originals a menys que les instruccions o els manuals d'ús siguin importants o quan la seva qualitat tècnica sigui sensiblement inferior. Les cintes de vídeo o àudio son també bons substituts dels originals.

[10] GÓMEZ POMAR, F., "La producción de fotocopias y los derechos de autor", *Información Comercial Española*, 1990, pp. 48.

[11] BONDÍA ROMÁN, F., "Propiedad Intelectual. Su significado en la sociedad de la información", Trivium, Madrid, 1988. p. 268. Segons aquest autor, el sistema adoptat pel nostra legislador suposa, en teoria i a pesar de contenir múltiples inconvenients i aspectes criticables, una solució realista i avançada que "encara que trenqui l'esquema clàssic de la propietat intel·lectual en el que tota utilització d'una obra suposa l'autorització prèvia del seu autor, es presenta com l'única forma practicable d'obtenir alguna remuneració. Si en alguns casos la còpia privada d'obres protegides és lliure, això no implica que tingui que ser gratuïta".

[12] PEDRO FARRÉ, "La Defensa de la Propiedad Intelectual Frente a la Piratería: Medidas de protección en el entorno analógico y en el digital" en El crecimiento del fenómeno de la piratería en España: Els danys que està causant la pirateria en els últims anys son devastadors. Només en l'últim any i mig, la pirateria musical ha destruït més de 1.200 llocs de treball directes a Espanya i ha provocat una caiguda en les ventes que està aproximadament al 30% respecte als nivells del 2001. En el nostre País, al 202 es van vendre 71 milions de discs legals i 25 milions de discs al "top manta". Un total de 85 petites i mitjanes empreses relacionades amb la producció i distribució musical han tingut que cessar en la seva activitat. Segons l'últim informa del Centre d'Investigació del Mercat d'Entreteniment i la Cultura (CIMEC), Juliol 2003, un 72,3% de les botigues de discs espanyoles han reduït la seva facturació entre un 10% i un 40% al llarg de l'últim any. També és important fer referència al document preparat per la Sra. Silvia Gema Navares González, "Medidas adoptadas por el gobierno español relativas a la observancia de los derechos de propiedad intelectual" Comité asesor sobre observancia, Tercera sesión, Ginebra OMPI, mayo 2006. Aquest document ens resumeix "En termes generals, i segons les dades proporcionades per les duanes comunitàries, el número de incautacions de productes falsificats es van incrementar a Europa en un 100%. A les duanes comunitàries es van confiscar durant l'any 2004 més de 103 milions de productes falsificats, el que, acumulat a l'estadística dels deu últims anys, suposa un increment del 1000%. Per altra banda, la "memoria de actividades de la OEPM en la lucha contra las actividades

part dels ciutadans als béns culturals i, finalment, pretén evitar l'oposició dels autors a la restricció dels seus drets i la desincentivació de la seva creació mitjançant l'establiment d'una formula compensatòria a través de la remuneració. El dret de reproducció deixa de ser exclusiu i absolut però respecta als interessos legítims dels autors. *DIETZ*[13] fixa clarament el problema amb les següents paraules: "*En la práctica, el legislador en materia de de derechos de autor se encuentra frente a un dilema. Si redacta en términos muy estrictos la regla relativa a la admisibilidad de la reproducción con finalidad privada, con el fin de proteger al autor (como es el caso de la reglamentación francesa, belga i luxemburguesa), se verá confrontado con la situación de la violación en masa de los derechos de autor sin que los beneficiarios puedan oponerse efectivamente. Si por contra, el legislador redacta las prescripciones en beneficio de los usuarios de las obras protegidas, en sentido mas amplio (este es el caso, por ejemplo, de las reglamentaciones danesa, alemana, inglesa y holandesa), el número de reproducciones, ilícitas será sin duda menor, pero el autor correrá mayores riesgos al verse legalmente perjudicado de forma sustancial en la explotación normal de su obra*".

Per *ROGEL VIDE*[14], la causa del dret no l'hem de buscar en la possibilitat de realització de còpies privades. Tal i com està redactat l'article 25 de la Llei de Propietat Intel·lectual (d'ara en endavant, TRPLI) i donat el sistema establert en el nostre ordenament jurídic, hem de considerar com a causa la venda o importació dels materials, aparells o instruments que possibiliten la realització de tals còpies i amb independència de que posteriorment s'utilitzin o no efectivament per la realització de còpies per ús privat. El supòsit de fet que el genera és aquest, encara que el seu fonament està íntimament relacionat amb la realització de còpies privades.

En realitat, per entendre l'esquema de la remuneració compensatòria és precís prendre en consideració els articles 17 TRLPI[15], 31 apartat segon sobre l'excepció per còpia privada i l'article 25 sobre la remuneració compensatòria. Del joc i connexió d'ells es dedueix, com indica DE FUENTES BARDAJÍ, que "*la remuneració compensatòria troba*

---

vulneradoras de los derechos de propiedad industrial (año 2003), cooperación entre las distintas Administraciones Púlicas y con otros entes públicos o privados en la lucha contra la piratería en el ámbito de la Propiedad Industrial" ens comenta que durant l'any 2003, la col·laboració entra la Oficina Española de Patents i Marques als Jutjats de Instrucció i del Penal en el que es refereix a la persecució dels delictes contra els drets de Propietat Industrial ha augmentat significativament respecte de la rebuda als anys anteriors, concretament l'evolució de les Sol·licituds de Col·laboració pels Jutjats del Penal i de Instrucció contra Delictes contra la Propietat Industrial ha estat de 60 sol·licituds l'any 2000, 75 l'any 2001, 101 l'any 2002 i 200 l'any 2003, així doncs, ens podem fer una idea del creixement.

[13] DIETZ, A., "El Derecho de autor en la comunidad europea", Ministerio de Cultura, 1984. També Villalba, C.A., "Planteamiento. Fundamentaicón de la copia privada como límite al derecho de autor". Justificación de la remuneración por copia privada (en general), en el I Congreso Iberoamericano de propiedad intelectual, Madrid, 191, p. 586.

[14] ROGEL VIDE, C., "Autores, coautores y propiedad inteletual", Tecnos, Madrid, 1984.

[15] "Correspon a l'autor l'exercici exclusiu dels drets d'explotació de la seva obra en qualsevol forma i, en especial els drets de reproducció, distribució, comunicació pública i transformació, que no podran ser realitzats sense la seva autorització, menys en els casos previst en la present Llei".

el seu fonament a l'excepció legal prevista a l'article 17 i pretén substituir un principi general de la llei per la seva equivalència econòmica".[16] En altres paraules el dret reconegut als autors per autoritzar o no les reproduccions de les seves obres es substitueix per una participació a la rendibilitat econòmica dels negocis que tenen com a base la reproducció de les seves obres.

La còpia privada es configura com un límit al dret de reproducció dels autors. A pesar d'això, autors com NAVARRO FERNÁNDEZ[17] entén que no es pot parlar d'aquest límit. En primer lloc considera que el fet de que no es requereix autorització per efectuar tals còpies no implica necessàriament que existeixi una limitació als drets reconeguts als autors, ni molt menys un límit al dret de propietat. Tampoc podria entendre's que existís un límit a un dret subjectiu perquè a l'autor se li reconeix el dret a exigir una compensació per les pèrdues que se li ocasionen. I tampoc es podria considerar que el supòsit de l'article 31.2 TRLPI suposa un límit establert per raons d'interès públic o col·lectiu perquè la intervenció estatal en aquest sentit no existeix.

Ara bé, la consideració de la còpia privada com a límit és clara i, a més, senzilla de fonamentar. No fa falta acudir a la teoria dels drets subjectius ni molt menys al dret de propietat. Quan indiquem que la còpia privada en els termes establerts a l'article 25 TRLPI suposa un límit als drets dels autors simplement es vol expressar que les prerrogatives a ells reconegudes sofreixen un retall a la seva extensió com a conseqüència de determinades situacions que comporten que, el que en altres circumstàncies suposaria un acte il·lícit de vulneració dels drets de propietat intel·lectual, es convertiran en actuacions autoritzades i que es pressuposen un respecte al esquema de drets reconeguts.

DE PALACIOS CARO[18], entén que el fonament d'aquest límit al dret de reproducció dels autors no és el mateix que el dels demés senyalats en el TRLPI. El fonament d'aquest es troba a la funció social de la propietat, recollida a l'article 33 de la Constitució i a l'objectiu de garantir la promoció de la ciència i investigació científica en benefici de el interès general, recollit a l'article 44 de la Constitució.

---

[16] DE FUENTES BARDAJÍ, J., Un enfoque jurídico. Razón de ser de la remuneración por copia privada. Un septenio legislando sobre la materia", en *La copia privada a examen: el derecho de remuneración en el ámbito de la propiedad intelectual*, Colección Análisis y Documentos, nº 6, Ministerio de Cultura, Madrid, pp. 67 y ss.

[17] NAVARRO FERNÁNDEZ, J.A., "La copia privada y las metamorfosis del derecho de autor", *AC*, 1999, pp. 67 y ss.

[18] DE PALACIOS CARO, E., "La negociación como necesidad. Sujetos del derecho y de la obligación. Nacimiento de la obligación. Responsabilidad solidaria", en *La copia privada a examen: el derecho de remuneración compensatoria en el ámbito de la propiedad intelectual*, Colección Análisis y Documentos, nº 6, Ministerio de Cultura, Madrid 1995, p.80.

Existeix també un sentiment o convicció generalitzada per part dels subjectes que realitzen aquestes còpies privades en el sentit de que el seu comportament no suposa una activitat il·lícita. És a dir, normalment, els subjecte que duen a terme aquests tipus de reproduccions no són conscients de què, en realitat, estan realitzant una conducta no autoritzada ni emparada per la llei. En definitiva, la pràctica massiva i descontrolada de còpies per ús privat ha creat el que podríem denominar una legitimació popular de tal comportament. Front aquest realitat social el legislador es va trobar front la necessitat de buscar una resposta que no desvirtués el sistema de propietat intel·lectual establert. Aquesta resposta no ha estat altra que legitimar aquests comportaments compensant als titulars del dret de reproducció.

RODRÍGUEZ-ZAPATA PÉREZ[19] considera que la remuneració compensatòria es configura com una obligació legal fiscalitzada per l'Administració. Una obligació legal facultada per la reparació o restitució d'un equilibri patrimonial trencat, tutelada per l'Administració Pública que està habilitada per detallar amb efectes vinculants els deures i drets que integren l'obligació legal establerta. Per aquest autor, la remuneració compensatòria comporta l'establiment d'una prestació patrimonial forçosa de caràcter jurídic-civil, el qual no és pot subsumir dins de les denominades per la doctrina, prestacions forçoses reals no tributaries.

SÁNCHEZ ARISTI[20], per la seva banda, incideix en la inviabilitat de controlar les còpies realitzades en la circumstàncies que estem observant. Aquesta inviabilitat junt amb el desig d'evitar que aquestes pràctiques de còpia es converteixin en comportaments completament impunes van donar lloc a l'actual sistema de la remuneració compensatòria.

És possible acudir també per justificar la remuneració compensatòria a la teoria de l'enriquiment injust. Això, a més, respondria al perquè es fa responsable del pagament als subjectes fabricants o importadors dels mecanismes de reproducció. Pels defensors d'aquesta tesi aquests subjectes obtenen un enriquiment patrimonial sobre la base de l'activitat de còpia i per tant han de suportar la compensació o el dany que se'ls hi està causant als autors intel·lectuals. Ara bé, l'aplicació d'aquesta teoria pot venir contrarestada de forma que, els beneficis que els fabricants o importadors dels instruments utilitzats per realitzar les còpies son conseqüència del desenvolupament d'una activitat comercial de compravenda, és a dir, un intercanvi d'un objecte per una

[19] RODRÍGUEZ-ZAPATA PÉREZ, J., "Comentario al artículo 25 LPI", *en Comentarios al Código civil y Compilaciones Forales*, (Dir. Manuel Albaladejo y Silvia Díaz Alabart), t. V, vol. 4º A, Edersa, Madrid, 1994, p. 471.
[20] SÁNCHEZ ARISTI, R., "La propietat intelectual sobre las obras musicales", Comares, Granada 1999, p. 437.

determinada quantitat de diners. Seria possible qualificar com injust aquest enriquiment?.

En definitiva són varis els factors que ens poden donar una idea aproximada de la naturalesa jurídica i els fonaments sobre els que descansa el dret de remuneració compensatòria per còpia privada. Es tracta d'un instrument de naturalesa jurídica privada, que revesteix la forma d'una llicència legal indirecta en la mesura en què és la llei la que substitueix la preceptiva autorització de l'autor i la que fa recaure el pagament de la remuneració en els fabricants o importadors d'aparells o instruments de reproducció i que persegueix efectuar un control del mercat imperfecte de les reproduccions privades compensant a l'autor per les pèrdues patrimonials que tals còpies li causen. Serveix d'aquesta forma, com a justificació de la reducció de l'àmbit del dret exclusiu de reproducció amb la finalitat de tutelar un fenomen que, d'una altra manera, no és susceptible de control, i amb l'objectiu de posar a l'abast a la majoria dels ciutadans els bens culturals.

La configuració del dret de remuneració compensatòria per còpia privada ha de tenir en compte els següents extrems: si el legislador opta per reduir el mínim la possibilitat de realitzar reproduccions per l'ús privat per d'aquesta forma protegir als autors, això comportarà a llarg termini una situació insostenible on les violacions dels drets dels autors tindria lloc a gran escala essent impossible el seu control. Contràriament, si s'opta per beneficiar als usuaris i s'estableix una regulació àmplia de les reproduccions privades certament el número de còpies il·legals disminuirà, si bé hi haurà un augment de les possibilitats de sofrir un major perjudici econòmic. En definitiva, la situació ideal seria trobar un punt d'equilibri entre ambdues posicions que permetés respectar, en la mesura del possible, els legítims interessos de les parts en conflicte[21].

En conclusió, la naturalesa del cànon de la còpia privada es pot configurar com un instrument de naturalesa jurídica privada, que revesteix la forma d'una llicència legal indirecta.

[21] DIETZ, A., "Copyright Law in the European Community", Sijthoff & Noordhoff, Alphen aan den Rijn, 1978. p. 116.

2. Objecte del dret de remuneració compensatòria per còpia privada

Per emmarcar l'objecte del dret de remuneració compensatòria per còpia privada hem de fer referència a l'article 25 TRLPI. A través d'aquest hem d'observar que per un costat l'article fa referència a les obres, la reproducció de les mateixes, dóna lloc al naixement del dret i, per altra banda, als aparells o instruments que possibiliten la realització de tals reproduccions i que es tenen en consideració per fixar el import de la remuneració.

2.1. Obres que la còpia de les mateixes doni lloc al naixement del dret; Obres difoses en forma de llibre, publicacions assimilades, fonogrames, vídeogrames o qualsevol altre suport sonor o visual

L'article 25.1 TRLPI té com a base les reproduccions realitzades exclusivament per ús privat "*d'obres difoses en forma de llibres o publicacions que a aquests efectes s'assimilin, així com a fonogrames, vídeogrames o d'altres suports sonors, visuals o audiovisuals*".

Primerament, l'article ens manifesta que les obres siguin difoses, aquest concepte el trobem regulat a l'article 4 TRLPI, s'entén per divulgació: "*tota expressió de la mateixa que, amb el consentiment de l'autor, la faci accessible per primera vegada al públic de qualsevol forma*". El dret de difusió constitueix un dels drets morals més importants reconeguts als autors. Aquests podran decidir si difonen o no les seves obres i de quina forma ho fan. Hem de diferenciar la difusió de la publicació; la publicació és una forma de difusió que també està contemplada a l'article 4. El principal efecte de la difusió, en un sentit molt genèric és la introducció de l'obra al comerç, i per tant els drets de caràcter patrimonial estan íntimament lligats a ella.

Si seguim la teoria de PÉREZ DE ONTIVEROS BAQUERO[22] podem diferenciar entre requisits comuns d'ambdues figures i requisits propis de la publicació. Dels requisits comuns cal destacar en primer lloc que l'obra ha de ser accessible al públic en general amb el consentiment de l'autor. A més ha de ser la primera vegada que l'obra es faci accessible al públic. La forma en què es realitzi la comunicació és indiferent en quant a la difusió.

[22] PÉREZ DE ONTIVEROS BAQUERO, C., "Derecho de autor: la facultad de decidir la divulgación", Civitas, Madrid, 1993, pp. 70 y ss.

Ara bé, un dels requisits propis de la publicació és que exigeix una forma concreta la forma de fer accessible l'obra al públic. Concretament s'exigeix un número d'exemplars de l'obra que aquests satisfacin les necessitats estimades d'acord amb la naturalesa i finalitat de l'obra. Aquest número dependrà de cada supòsit en concret, no és possible aportar una solució genèrica, sinó que s'haurà d'estudiar cas per cas.

És important precisar quines obres han d'estar incloses dins el concepte de llibre i qué s'ha d'entendre per publicacions assimilades. Segons l'article 10 TRLPI, en relació amb les obres protegides per la propietat intel·lectual recull, junt amb els llibres, els fulletons, impresos, epistolaris, escrits, discursos i al·locucions, conferències, informes forenses, explicacions de càtedra i qualsevol altre obra de la mateixa naturalesa. Per altra banda, l'article 3 de la Llei 9/1975 de 12 de març del Llibre ens indica que "*els preceptes de la present Llei seran d'aplicació a les publicacions unitàries editades en un o varis volums, fascicles o entregues, el contingut del mateix sigui normalment homogeni*". En primer lloc es tracta de publicacions que en sí tinguin un caràcter unitari, es a dir, que constitueixin una única obra intel·lectual. Poden ser editades en un o varis volums, en forma de fascicles o per entregues, per tant, la forma en què es presenti a l'exterior és secundaria. En quant a contingut homogeni, podem apuntar que ha de seguir la mateixa línia creativa en tot el conjunt. Per últim podem definir llibre a través dels diccionaris, aquests ens diuen que el llibre és: "Conjunt de fulls escrits o impresos posats en l'ordre en què han d'ésser llegits[23]". Aquesta definició està basada en el medi material en el què l'obra s'ha presentat a l'exterior, per tant, la qualificació de llibre quedaria supeditada al compliment de determinades característiques de forma.

A efectes de l'article 25 TRLPI, el llibre es cenyeix a la forma de presentació de l'obra, essent indiferent, per suposat, la llengua en la que s'hagi escrit, la qualitat artística o la seva complexitat. D'aquesta forma només originaria la compensació per còpia privada la efectuada sobre aquestes.

D'aquesta forma queden sense protecció les revistes i les publicacions periòdiques, DIETZ és contrari a la concepció restringida de la terminologia empleada a l'article 25. Per altra banda, no té sentit que les publicacions periòdiques no siguin objecte de protecció, quan en realitat, a més, ho són.

El problema que planteja aquest tipus de publicacions va intentar esser resolt en el Real Decret 1434/1992. El seu article 9 disposa que "*s'entendran assimilades als llibres, les publicacions de contingut cultural, científic o tècnic sempre i quan estiguin editades*

[23] Gran diccionari de la llengua catalana, Enciclopedia catalana, Barcelona, 1998, p 1013.

en sèrie contínua amb un mateix títol a intervals regulars o irregulars, de forma que els exemplars de la sèrie portin un numeració consecutiva o estiguin datats, amb periodicitat mínima mensual i màxima semestral, i que tinguin al menys un mínim de 48 pàgines per exemplar". D'aquesta forma queda parcialment resolta la protecció de les revistes i les publicacions periòdiques, ara bé el requisit d'un mínim de 48 pàgines deixa fora a múltiples revistes de periodicitat setmanal que no arriben a aquest límit. Aquest límit intenta diferenciar als fulletons dels llibres deixant fora els primers de l'àmbit de la remuneració compensatòria. També queden excloses aquelles publicacions el contingut de les mateixes no sigui cultural, científic o tècnic.[24]

Finalment per acabar d'analitzar l'article 25.1, ens falta parlar dels conceptes fonogrames, videogrames i demés suports sonors o visuals.

En sentit estricte, el fonograma fa referència a la placa fonogràfica preparada o utilitzada per reproduir per mitja fonogràfic els sons en ella inscrits. Es tracta doncs d'un mecanisme de reproducció o fixació d'obres sonores o musicals. Quedarien recollides, d'aquesta forma, les reproduccions d'obres musicals en suport CD, casset, DVD, làser, disc, etc.

Aquesta opció és, a més, la mantinguda pel TRLPI, que defineix el fonograma com "tota fixació exclusivament sonora de l'execució d'una obra o d'altres sons", sense exigir cap requisit addicional[25].

---

[24] En relació amb les obres assimilables reglamentàriament als llibres és interessant referir-nos a la sentencia del Tribunal Suprem de 10 de Febrer de 1997 (RJA 1997/1557), dictada com a conseqüència del recurs contenciós-administratiu promogut pel col·legio de Periodistes de Catalunya impugnant el Real Decret 1434/ 1992 de 27 de novembre de desenvolupament dels articles 24, 25 i 140 de la Llei 22/1987, en quant que aquell no incloïa dins de les obres assimilable als llibres, a efectes de la remuneració compensatòria, a la premsa diària, privant així de tal dret als autors dels articles publicats en aquesta. El tribunal sosté que tal exclusió de la premsa diària "no desconeix ni contradiu el concepte d'autor, els seus drets, o l'objecte de la propietat intel·lectual, ni dóna lloc a un tracte desigual sense de justificació objectiva i raonable, sinó que pren en consideració, sense un desencert acreditat, aquell caràcter compensatori d'un guany deixat de obtenir amb que es concep la remuneració, doncs, en efecte, donat el preu de venda d'aquestes publicacions, i el destí normal dels seus exemplars singularment considerats, que no s'adquireixen per la seva conservació, sinó per la seva lectura i abandonament posterior, no te lloc concebre com a comportament probable d'un número significatiu de ciutadans el consistent en substituir l'adquisició de l'exemplar d'un diari per la còpia del mateix, tampoc té lloc afirmar, i bona prova d'això és que la part recurrent ni tan sols ho menciona, que el progrés, difusió i abaratiment de la tecnologia de reproducció per còpia de publicacions escrites generi un risc de disminució del número d'exemplars venuts, i amb això un lucre cessant o un guany deixat d'obtenir que minori la faceta patrimonial del dret d'autor". Ara bé, les dades que han estat trobades per CEDRO no concorden amb el que ha establert el Tribunal. Ja que després dels libres, que suposen el tipus d'obra més reproduït, es el sector de la informació, tant diaris com revistes i publicacions periòdiques son objecte de reproducció indiscriminada. Així, el 38% del material protegit que es fotocopia a Espanya correspon a aquest tipus de publicacions: el 31% és premsa i el 7% són revistes. Per tant, no són vàlids els arguments esgrimits per excloure aquest tipus de publicacions de l'obligació del pagament de la remuneració compensatòria.

[25] La mateixa definició es troba recollida a l'article 1 del Conveni de 29 d'octubre de 1971 per la protecció dels productes de fonogrames contra la reproducció no autoritzada dels seus fonogrames. També a l'article 3 de la Convenció internacional sobre la protecció dels artistes intèrprets o executants, els productes de fonogrames i els organismes de radiodifusió, firmada a Roma el 26 d'octubre de 1961.

En relació amb els videogrames s'ha d'estimar el mateix. Quan ens referim a ells hem d'entendre "tota gravació o fixació d'imatges associades que donin sensació de moviment amb o sense sonorització incorporada". El fonamental es, per tant, la fixació en un suport d'imatges encadenades. Així, qualsevol fixació audiovisual en suports d'aquesta naturalesa queda englobada dins de l'objecte al que s'està fent referència.

L'article 25 preveu com a clàusula residual que també generen la remuneració compensatòria les reproduccions per ús privat efectuades sobre "altres suports sonors, visuals i audiovisuals". Amb això s'incideix, de nou, en la concepció àmplia que de les obres, la còpia de les mateixes, dóna lloc al dret de remuneració compensatòria. S'ha d'incloure en aquesta expressió les reproduccions sobre les denominades obres audiovisuals en general, entre les que destaquen les obres cinematogràfiques, i aquelles emeses per les entitats de radiodifusió i televisió. Son obres de contingut variable caracteritzades per la necessitat d'un procediment tècnic per el seu gaudi[26].

Ara bé, una cosa és un videograma, la primera fixació visual i sonora o exclusivament sonora de la realització d'una obra audiovisual, de l'execució d'una altra obra, o d'una seqüència d'imatges amb o sense sons, una altra és l'obra audiovisual en sí. La primera fa referència a un tipus de suport concret i la segona a una modalitat de creació intel·lectual. El suport, de forma individual, no és objecte de protecció a través de la propietat intel·lectual.

En definitiva, generen el dret de remuneració compensatòria per còpia privada les reproduccions efectuades tant sobre les obres literàries, com aquelles consistents en imatges i sons, les quals constitueixen la categoria de creacions intel·lectuals més susceptibles de ser reproduïdes i utilitzades per un ús privat. Aquestes reproduccions han de fixar-se en un fonograma, videograma o qualsevol altre suport de característiques similars.

Finalment, el Tractat de l'Organització Mundial de la Propietat Intel·lectual sobre interpretació o execució de fonogrames matisa aquesta definició senyalant en el seu article 2 que per fonograma ha d'entendre's "tota fixació dels sons d'una execució o interpretació o d'altres sons, o d'una representació de sons que no siguin en forma d'una fixació inclusa en una obra cinematogràfica o audiovisual". I la fixació es defineix com "la incorporació de sons, o la representació d'aquests, a partir de la qual poden percebre, reproduir-se o comunicar-se mitjançant un dispositiu".

[26] L'article 86.1 del TRLPI les defineix com "les creacions expressades mitjançant una sèrie d'imatges associades, amb o sense sonorització incorporada, que estiguin destinades essencialment a ser mostrades a través d'aparells de projecció o qualsevol altre medi de comunicació pública de la imatge i del so, amb independència de la naturalesa dels suports materials de les obres".

2.2. Obres excloses: els programes d'ordinadors

L'apartat tercer de l'article 25 TRLPI exclou de l'aplicació de les seves previsions els programes d'ordinador. És molt xocant que el legislador no els inclogui ja que l'activitat de còpia sobre ells és d'un volum important. Es cert que les reproduccions estan, en la seva major part destinades a la pirateria i al comerç fraudulent, però també és cert que cada vegada amb més freqüència els particulars disposen d'instruments de còpia de programes d'ordinador, normalment instal·lats als propis ordinadors personals. A més, els programes d'ordinador poden esser qualificats, sens cap problema, com a obres audiovisuals i estan expressament protegits pel la normativa de propietat intel·lectual. Per altra banda, la Directiva comunitària 91/250/CCE sobre la protecció jurídica dels programes d'ordinador incorporada en el nostre ordenament per la Llei 16/1993, disposa que els programes d'ordinador seran protegits mitjançant els drets d'autor com si es tractés d'obres literàries. Llavors perquè estan exclosos de la remuneració econòmica?.

L'article 99 TRLPI senyala que dins del contingut dels drets d'explotació dels programes d'ordinador s'inclou el dret del titular dels mateixos a realitzar o autoritzar "*la reproducció total o parcial, inclús per ús personal, d'un programa d'ordinador, per qualsevol mitja i sota qualsevol fora, ja sigui permanent o transitòria*". En altres paraules s'estan excloent als programes d'ordinador del règim general dels límits als drets d'autor establerts a l'article 31.2 TRLPI.

Per frenar aquest privilegi que tenen els programes d'ordinadors s'hauria d'introduir un mecanisme compensatori pels programes d'ordinadors i, en aquest sentit, podrien tenir lloc en el sistema dissenyat a l'article 25 TRLPI quedant subjectes a la remuneració, els suports que permeten la gravació de programes d'ordinador, que són en aquest cas els CD regravables o els propis discs de 31/2 polzades. Encara es podria anar més enllà, i considerar que els propis ordinadors, o els seus components específics que permeten les reproduccions, han de seguir un règim similar al establert per les fotocopiadores i demés instruments i aparells de còpia.

Es planteja també què passa amb les bases de dades. L'article 135 TRLPI, dins les excepcions al dret *sui generis* reconegut al fabricant de la base de dades, estableix que l'usuari legítim de la mateixa podrà, sense necessitat de demanar autorització, extreure i/o reutilitzar una part substancial del seu contingut quan es tracti d'una extracció amb finalitats privades i sigui una base de dades no electrònica. Segons això es dedueix que les bases de dades electròniques segueixen el mateix règim que els programes d'ordinador però no passa el mateix amb les no electròniques. Ara bé, l'article 25 TRLPI

no fa referència a les bases de dades no electròniques i per tant no existirà un dret de remuneració compensatòria per còpia privada. Si fem una interpretació extensiva del paràgraf primer del article 25 podem extreure que la base de dades no electrònica si que està subjecte a la remuneració, ja què una base de dades no electrònica està composta, en la major part dels casos, d'un número més o menys ampli de pàgines enquadernades, seguint una tècnica similar a la dels llibres. En aquest sentit podria encloure's dins de les publicacions assimilades als llibres a les bases de dades no electròniques de característiques anàlogues als llibres.

3. Elements per la determinació de la quantia de la remuneració. La quantificació

En base a l'apartat 5 de l'article 25 TRLPI el import de la remuneració es determinarà sobre un sistema mixt que té en compte tant els equips o aparells que permeten la reproducció de les obres com els suports en els que aquestes còpies s'executen materialment[27]. Aquest sistema mixt permet una remuneració més ajustada a la realitat de la còpia[28]. La quantificació exacte de la remuneració tindrà en compte la seva capacitat reproductora en el cas dels instruments o aparells de reproducció i, en el cas dels suports, es basarà en la seva duració[29].

Es diferencien diversos supòsits:

a) En primer lloc el TRLPI es refereix als equips o aparells de reproducció de llibres, on estableix una relació en funció de la quantitat de còpies que puguin realitzar-se per minut. A cada un dels segments establerts se li assigna un import que va des de les 45 euros per aquells aparells que realitzen un màxim de nou còpies per minut fins a les 222 euros que s'imposen per aquells que poden realitzar des de 50 còpies per minut en endavant.

[27] En relació amb els aparells o instruments per realitzar els reproduccions, l'apartat primer de l'article 25 indica que ha de tractar-se "d'aparells o instruments tècnics no tipogràfics". Amb aquesta expressió, ECHEVARRÍA, P. *La copia privada y reprográfica en España*., Madrid, 2000 p. 604, "es pretén diferenciar els mecanismes empleats per la realització de còpies a escala industrial i els mecanismes normalment utilitzats per la realització de còpies privades. La topografia ha estat tradicionalment utilitzada a les impremtes, ara bé, actualment, la utilització d'aquesta distinció ha quedat desfasada ja que a les impremtes s'utilitzen cada vegada més els procediments no tipogràfics de reproducció d'obres".

[28] Es critica, que aquest sistema mixt proposa una càrrega excessiva pels deutors per gravar tant els equips tècnics com els suports i que, en aquest sentit, podria equiparar-se amb els de doble imposició tributaria. DE PALACIOS CARO, "La negociación como necesidad. Sujetos del derecho y de la obligación. Nacimiento de la obligación. Responsabilidad solidaria", en *La copia privada a examen: el derecho de remuneración compensatoria en el ámbito de la propiedad intelectual*, Colección Análisis y Documentos, nº6, Ministerio de Cultura, Madrid, 1995, pp. 79 y ss.

[29] El Real Decret 1434/1992 precisa en el seu article 15 els equips i materials que quedaran sotmesos al pagament de la remuneració. Aixa, per equips o aparells ha d'entendre's "el conjunt interconectat i articulat, d'elements físics que permetin la reproducció". Quan la llei es refereix als materials ha d'incloure "els elements físics utilitzables com a suport conjunt de la corresponent reproducció" A més exceptua del pagament de la remuneració els equips o aparells de gravació sonora i els aparells de gravació destinats exclusivament a aeronaus. S'exclouen també els següents suports: les cintes magnètiques en bobina de ¼ de polzades, els microcassets per dictàfons o contestadors automàtics, els compact casset de duració inferior a quaranta i cinc minuts per utilització en ordinadors. Tampoc queden sotmesos a la remuneració els equips o aparells de gravació audiovisual que utilitzen cintes de pas igual o superior a 12,7 mil·límetres o els que no tinguin la possibilitat de gravar altres fonts de reproducció o gravació. Finalment, els suports utilitzables per la fixació d'obres i de gravacions audiovisuals que consisteixin en cintes de pas igual a 12,7 mil·límetres o en cintes per l'ús exclusiu en videocàmares format VHS-C y 8 mil·límetres de duració igual o inferior a 90 minuts.

b) En segon lloc es menciona als equips de reproducció de fonogrames, els quals se'ls hi assigna una remuneració equivalent a 0,60 cèntims d'euro per unitat de gravació.
c) En tercer lloc s'inclou els equips o aparells de reproducció de videogrames, on la quantia serà de 6 euros per unitat de gravació.
d) En quant als suports de reproducció sonora existeixen dos possibilitats: poden establir-se 0,15 cèntims d'euro per hora de gravació o 0.50 per minut de gravació.
e) Finalment, en el cas dels suports per obres visuals o audiovisuals es fixa una remuneració igual a 0,30 cèntims d'euro per hora de gravació o bé 0,833 per minut de gravació.

La remuneració així establerta consisteix en una quantitat única, fixa i alçada però que, normalment no coincidirà, ni tant sols s'aproximarà, a la realitat econòmica que suposa l'activitat de còpia privada. En definitiva, el mercat de màquines, aparells o suports de gravació o reproducció no és un indicador absolut del mercat de reproducció, no existeix una relació directa que ens permeti descobrir a traves de les vendes d'aquests instruments quants exemplars originals de les obres s'han deixat de vendre. Es cert que el més just seria gravar exclusivament aquells suports realment utilitzats per la realització de còpies privades, però front la impossibilitat de determinar quins són uns i altres s'ha optat per sotmetre a tots ells[30].

En resum podem dir que la remuneració compensatòria s'estableix sobre una previsió d'utilització dels mencionats aparells per la realització de còpies per ús privat, amb independència de què efectivament les portin a terme. Es justifica, a més, perquè són el medi indispensable per la realització d'aquestes reproduccions o, en el sentit contrari, sense ells no existiria la còpia d'obres protegides.

La quantificació de la remuneració compensatòria conté tant aspectes negatius com positius. Entre els negatius hem de destacar que la quantitat és fixa per tant, no té amb compte la freqüència de la utilització dels aparells o suports ni les gravacions efectuades. Aquest sistema tampoc té en compte els avenços que, en relació als suports han tingut lloc en els últims anys. Com per exemple els suports que permeten la compressió de les obres reproduïdes per, posteriorment, procedir a la descompressió o bé els suports que permeten la reproducció tant de sons com d'imatges. També s'ha de

[30] ASTIER, H., "La copie privée. Deux ou tríos chose que l'on sait d'elle", *RIDA*, 1986, p. 114, considera que a pesar d'això la introducció del dret de remuneració compensatòria sobre aquests suports està plenament justificada, ja que la major part d'ells s'utilitza per realitzar gravacions o reproduccions d'obres protegides. Senya que al voltant del 50% del consum d'obres gravades es fa actualment mitjançant còpia privada, el que implica una disminució constant de les vendes en la indústria fonogràfica, per exemple.

dir que la quantificació considera que tot adquirent d'instruments o suports reproductors son futurs i previsibles vulneradors de drets d'autor, la qual cosa tampoc té que ser necessàriament certa. Es tracta, d'aquesta forma d'un trasllat de responsabilitat en previsió de cometre un delicte i no per la seva realització efectiva i material.

Per altra banda, un sistema que no té en compte l'ús real dels aparells, instruments i suports no podrà mai actuar com un mecanisme que limiti o reprodueixi la realització de les còpies. Es a dir, si la remuneració consisteix en el pagament d'una quantitat fixa i prèvia a la utilització efectiva dels mateixos, al subjecte particular li serà indiferent la realització de una o d'un milió de còpies doncs el cost, en termes de remuneració compensatòria, serà el mateix. En conseqüència, els subjectes no es veuran limitats en la realització de tals activitats de reproducció en la mesura en què el número d'aquestes no suposarà cap cost addicional[31].

També és criticable que la remuneració sigui única, es a dir que només s'hagi de pagar quan l'aparell, màquina o suport es introduït al nostre país o adquirit per un usuari. Aquesta configuració suposa una nova desconnexió del sistema establer amb la realitat del fenomen de la còpia doncs evidentment la vida útil d'aquests instruments superarà amb escreix l'any natural o bé és possible que durant el primer any no es realitzi cap tipus de reproducció d'obres protegides o per ús privat. El més adequat seria una remuneració que es pagués durant tot el període que el corresponent aparell pogués efectuar aquest tipus de reproduccions. Si basem el sistema de la remuneració compensatòria en la previsió de còpies, o en la possibilitat de realització de les mateixes, el correcte seria abastar tot l'àmbit temporal en que aquesta existeixi.

Una possible alternativa al sistema establert en el nostre país, apuntada per GAUBIAC[32] es fonamenta en què la imposició del pagament de la remuneració s'estableixi sobre les pròpies obres susceptibles de ser copiades. Es a dir, es farien recaure en el consumidor final de l'obra, als particulars, ja que se'ls hi està brindant la possibilitat de realitzar còpies per ús privat o de afavorir a tercers per a la seva realització. Amb aquest sistema sempre respondrà directament del pagament de la remuneració el subjecte que efectuï la reproducció per ús privat. En el sistema actual també serà aquest subjecte qui aboni el pagament ja que els fabricant i importadors dels aparells i suport normalment el repercutiran a través d'una pujada de preus. Diem normalment perquè també és possible que els fabricants i importadors assumeixin la quantia de la remuneració.

[31] GÓMEZ POMAR, F., "La función de la propiedad intelectual y el régimen jurídico de la fotocopia", *Revista Crítica de Derecho Inmobiliario* (d'ara en endavant *RCDI*), 1993, p. 191.
[32] GAUBIAC, Y., "La noveaux mohines techniques de reproduction et le droit d'auteur" *RIDA*, 1985, p. 156.

Com a aspectes positius d'aquesta opció hem de senyalar que es fa responsable del pagament directament el subjecte que pot desenvolupar l'activitat de còpia privada. A més, pot establir-se únicament sobre les obres més susceptibles de ser reproduïdes. Una altra possibilitat podria venir de la mà de la pròpia evolució de la tècnica. Si el problema principal radica en determinar el número de còpies que cada aparell realitza i la condició d'aquestes seria possible dissenyar un dispositiu que en cada una de les màquines de reproducció fixés aquestes circumstàncies per determinar el seu ús i procedir a quantificar el número de còpies realitzades. De la mateixa forma, es troben en una fase de prova mecanismes que limitin o anul·lin la possibilitat de realització de còpies[33].

No existeix doncs, un mecanisme que permeti la fixació d'una remuneració que de forma exacte compensi als autors pels perjudicis econòmics que la realització de còpies privades li suposi. Hem d'optar doncs per un sistema que, amb defectes, permeti ajustar al màxim ambdós elements. És evident que el que tenim establert en el nostre ordenament presenta molts inconvenients però és l'únic que és efectiu actualment.

[33] És el cas, per exemple, del SCMS (Serial Copy Managment System) que aplicat als reproductors i cintes d'àudio numèrics permeten fer còpies però limitant la quantitat de les mateixes.

4. Subjectes del dret de remuneració compensatòria per còpia privada

4.1. Deutors de la remuneració

En els sistemes ideats pels diferents legisladors nacionals per fer front a la còpia privada existeixen dos grans tendències. La primera tracta de reconèixer la còpia privada com un dret exclusiu dels autors intel·lectuals i establir, per garantir la seva efectivitat, la concessió d'una llicència i les condicions de la remuneració a traves dels processos de negociació entre els representats dels autors i els fabricants i/o importadors d'aparells i suports. L'altra tendència entén la còpia privada com un límit o ús lliure pel que la copia, establint una contrapartida a favor dels autors pagada pels productors i/o importadors d'aparells i suports en base a la quantia establerta pel propi legislador. Aquesta segona opció ha estat l'escollida pel nostre país, essent la pròpia llei la que determini qui te que tenir la consideració de deutor, en quins supòsits hauran de responsabilitzar-se del pagament de la remuneració, així com la fixació de la mateixa.

Entrant en matèria podem observar que segons l'article 24.4 TRLPI ens indica quins son els subjectes de les obligacions. Segons el mateix han de pagar la compensació no qui efectuï la reproducció legalment autoritzada, sinó qui fabriqui o importi material que faci possible la reproducció. És a dir, són deutores les persones que percebin ingressos per la presumpte reproducció que efectuaran els tercers. Aquesta contradicció té el seu origen en la necessitat de fer efectiva la recaptació del cànon compensatori, la qual cosa seria difícil si la obligació del pagament la haguessin de fer efectiva els qui realitzen les còpies privades.

Estan obligats al pagament de la compensació les persones naturals o jurídiques incloses en algun dels següents grups:

- Els deutors principals son els que han de pagar la compensació en concepte de fabricants situats a Espanya, en tant que actuïn com a distribuïdors comercials, així com els adquirents fora del territori espanyol, per la seva distribució comercial o utilització dins d'aquest, d'equips, aparells i suports materials que permetin algunes de les reproduccions mencionades.

- Els deutors subsidiaris son els distribuïdors, majoristes i minoristes, que siguin adquirents successius dels mencionats equips, aparells i suports materials; respondran del pagament de la compensació solitàriament amb els deutors que els hi haguessin subministrat, a menys que acreditin haver satisfet efectivament a aquests la compensació. L'anomenada solidaritat es més ben dit un supòsit de responsabilitat subsidiària, similar a una fiança o responsabilitat *ex lege*, amb l'objectiu de garantir el pagament efectiu de la compensació en sentit civil. Per dues raons, la primera es que a tenor de l'article 14 TRLPI només hauran de complir l'obligació quan els deutors (s'entén principals) no els hi hagin repercutit i fet constar a la factura la corresponent compensació i, en segon lloc, perquè el deutor que paga no té acció de retorn front el resta, que caracteritza a la solidaritat.

Els requisits que s'han de complir per ser considerat deutor principal son els següents:

a) S'ha de posseir la condició de fabricant, dins del nostre país territori espanyol. Amb això es pretén incloure a qualsevol subjecte responsable d'introduir en el mercat espanyol els instruments necessaris per la realització de les, o bé d'adquirent fora del reproduccions, essent indiferent que tot el procés es desenvolupi en territori espanyol o, per contra, que la procedència dels equips i materials sigui la de qualsevol altre Estat, tant comunitari com extracomunitari i/o la seva funció es limiti a transportar-los a l'interior del país[34].

b) Aquests subjectes han de perseguir la distribució comercial o utilització dels instruments de còpia en el nostre país. Es recull, per un costat, als subjectes l'objectiu dels mateixos és la realització d'actes de comerç amb ells i, per altra banda, aquells que pretenen la seva pròpia utilització, però que no poden ser considerats viatgers ni que sigui presumible que l'ús dels mateixos vagi dirigit exclusivament a l'ús privat, als efectes de l'article 13, en els seu últim apartat del Real Decret 1434/1992. És a dir, realment és indiferent que es persegueixi o no una obtenció del lucre, el que és veritablement important és la condició del subjecte.

c) Per últim s'exigeix que els instruments i materials fabricats o importats permetin la realització de còpies per ús privat d'obres publicades en forma de llibre, publicacions assimilades reglamentàriament, fonogrames, videogrames i demés suports sonors i/o

[34] VALLÉS RODRÍGUEZ, M., "Comentario al artículo 25 LPI", en *Comentarios a la Ley de Propiedad Intelectual*, obra coordinada per Rodrigo Bercovitz, Tecnos, Madrid, 1997, p.545, Aquesta és la intenció que es pretén amb l'eliminació de l'expressió "importadors" i la seva substitució pels "adquirents fora del territori espanyol", donada la unió duanera existent entre diferents països comunitaris.

visuals. Aquelles reproduccions de qualsevol tipus d'obra protegida pels drets d'autor quedaran exemptes de pagament de la remuneració.

En els supòsits dels que podem anomenar deutors secundaris, és a dir, els distribuïdors, majoristes i minoristes que han adquirit, successivament, els aparells i instruments per efectuar les reproduccions, és precís reunir les següents condicions.

a) Els subjectes han de dedicar-se al comerç, bé siguin distribuïdors, majoristes o minoristes, dels mencionats objectes;

b) Aquests subjectes han tingut que adquirir-los dels anomenats deutors principals, és a dir, dels fabricants o importadors del mateixos;

c) Únicament responen quan no acreditin suficientment haver satisfet a aquells la remuneració en el moment d'adquisició dels aparells.

Existeix per tant, un règim de deutors primaris i secundaris l'objectiu dels mateixos és garantir el pagament de la remuneració abastant, d'aquesta forma, tot el procés de comercialització dels equips i suports senyalats.

La implantació d'aquest sistema va trobar-se amb la oposició frontal tant dels fabricants dels equips i suports, com dels adquirents fora del nostre territori i dels distribuïdors majoristes i minoristes. Ara bé, existeixen varies raons a favor de la consideració d'aquests subjectes com a obligats al pagament de la remuneració. En primer lloc, es responsabilitza a qui possibilita la realització de les còpies, a qui amb la seva activitat les esta afavorint. En segon lloc recau a l'enriquiment que el comerç d'aquests instruments genera pels fabricants i importadors, correlatiu a les pèrdues ocasionades als titulars dels drets[35]

En quant a l'enriquiment que experimenten aquests subjectes ROGEL VIDE ens dona un exemple molt clarificador comparant aquest enriquiment amb el què els fabricants d'automòbils obtenen. Suposadament d'acord amb aquesta teoria els fabricants d'automòbils haurien, pel simple fet d'obtenir importants beneficis econòmics, de ser responsables dels accidents de tràfic que tinguin els usuaris dels mateixos. Com podem apreciar, aquesta comparativa no té cap lògica i per tant no s'entén que s'imposi al

[35] DE PALACIOS CARO, E., "La negociación como necesidad. Sujetos del derecho y de la obligación. Nacimiento de la obligación. Responsabilidad solidaria", en *La copia privada a examen: el derecho de remuneración compensatoria en el ámbito de la propiedad intelectual, Colección Análisis y Documentos, nº 6, Ministerio de Cultura*, Madrid, 1995, pp. 85 y ss.

fabricant i importador el pagament d'una suma de diners, per una activitat que ell directament no realitza, com a conseqüència d'obtenir un major o menor increment patrimonial.

4.2. Subjectes exemptes del pagament de la remuneració

Dins de la regulació del dret de remuneració compensatòria poden assenyalar-se els següents subjectes exemptes de satisfer el seu pagament:

a) Estan exemptes aquelles persones naturals que adquireixen els mencionats aparells o materials en règim de viatgers i en una quantitat tal que permeti presumir que raonablement els destinaran a un ús privat dins del territori espanyol (art. 25.6. b i art. 13 del Real Decret 1434/1992). El problema recau en la determinació de la condició de viatger i no consta en cap disposició normativa una referència al concepte.

b) Els productors de fonogrames o videogrames i les entitats de radiodifusió amb respecte als aparells destinats a l'exercici de la seva activitat professional, sempre que posseeixin i acreditin la corresponent autorització per la utilització d'obres protegides pels drets de propietat intel·lectual (art. 26.6 a) TRLPI). A diferència del cas anterior, aquí l'exempció de pagament ve donada per les peculiaritats de les activitats desenvolupades per aquests subjectes. Ara bé, que no segueixin el mateix criteri general de pagament de la remuneració no implica que no hagin de fer front al pagament de la compensació als autors. Amb anterioritat hauran hagut d'arribar a un acord amb les entitats de gestió corresponents per la satisfacció dels drets d'autor.

4.3. Els titulars del dret de remuneració compensatòria per còpia privada

El TRLPI fixa com a titulars de la remuneració compensatòria per còpia privada als autors de les obres subjectes a l'activitat de còpia, així com, en els seus respectius casos, els editors, els productors de fonogrames i videogrames i els artistes intèrprets o executants de les actuacions que hagin estat fixades als fonogrames i videogrames. S'inclou d'aquesta forma, a tots els subjectes que posseeixin la titularitat d'un dret de reproducció sobre l'obra.

4.3.1. L'autor

Serà d'aplicació el règim general d'autoria i atribució de drets establert en el TRLPI "*Es considera autor a la persona natural que crea alguna obra literària o artística*". En el cas de que es tracti d'una obra col·lectiva o en col·laboració s'aplicarà el que disposin els articles 7 i 8 TRLPI es a dir, el dret de remuneració compensatòria correspondrà a tots ells en el primer cas, en el segon s'atribuiran a la persona que editi i difongui l'obra, a menys que es pacti el contrari.

Per determinar que passa amb la titularitat del dret de remuneració compensatòria quan es tracti d'autors assalariats o amb obres realitzades per encàrrec haurem, de fer referència a les característiques essencials d'aquest dret.

L'article 25.1 disposa que serà irrenunciable per part dels autors i els artistes intèrprets o executants. Això suposa que el dret és inherent a la persona de l'autor i que constitueix una manifestació de la sobirania de l'autor sobre la seva obra. No s'indica res en quant a la seva transmissibilitat, pel que s'entén que es possible tant *inter vivos* com *mortis causa*.

El problema es planteja en com comptabilitzar la irrenunciabilitat del dret i la transmissibilitat del mateix, fonamentalment en les hipòtesis d'obres realitzades per autors assalariats i de obres realitzades per encàrrec. El dret de remuneració compensatòria per còpia privada pretén compensar al seu titular per les pèrdues ocasionades com a conseqüència de la realització de còpies per ús privat. Per lo tant, hem d'atendre a la titularitat del dret de reproducció en ordre a la determinació de la titularitat de la remuneració. Si en els casos mencionats d'obra realitzada per autor assalariat o obra per encàrrec es produeix la cessió del dret de reproducció la titularitat del dret que compensa per les vulneracions per ell sofertes també queden incloses en la corresponent cessió. Sense perjudici de que les parts poden acordar el destí que considerin més oportú per la quantia de la remuneració. En definitiva, el dret de reproducció i el dret de remuneració compensatòria per còpia privada han d'anar inexorablement units i per lo tant, a efectes de la seva cessió, segueixen el mateix règim.

En relació amb els autors estrangers no existeix cap especialitat, pel que serà d'aplicació el que disposin els articles 160 i següents TRLPI .

4.3.2. L'editor

La figura de l'editor ha estat, tradicionalment, lligada a la dels llibres. L'article 6 de la Llei del Llibre defineix a l'editor com "*les persones naturals o jurídiques que, per compte pròpia, escullen les obres a què fa referència l'article anterior i realitzen o encarreguen els processos industrials per la seva transformació en llibres, en ordre a la seva difusió*".

Actualment, és possible parlar de l'editor en relació a altres tipus d'obres i, en aquest sentit, una definició apropiada és la que aporta CALSAMIGLIA BLANCAFORT que indica que editor és "*tota aquella persona natural o jurídica que s'encarrega de la comunicació i l'obtenció de còpies, procurant la seva distribució i assumint aquestes operacions per la seu compte i risc*"[36]. És a dir, qualsevol obra artística, literària o científica que per les seves peculiars característiques es susceptible de ser reproduïda en un suport físic podrà ser objecte d'un procés d'edició. I així, és possible parlar de l'editor d'una obra fonogràfica, videogràfica i inclús de l'editor d'un programa d'ordinador (encara que aquests estan exclosos del sistema de la remuneració compensatòria).

D'aquesta definició es desprèn una de les característiques principals de tot editor: serveix de nexe d'unió entre l'autor i el públic potencial de la seva obra[37]. Però les funcions de l'editor no s'esgoten amb fer accessible l'obra al públic sinó que es possible parlar d'una gestió integral de recolzament artístic, comercial i financer.

Una de les notes essencials dels editors és la seva professionalitat, es a dir, l'editor és un comerciant, actua dins del mercat de les obres intel·lectuals i per això queda sotmès a les disposicions del Codi de Comerç.

L'editor es converteix, d'aquesta forma, en cessionari del dret de reproducció i sofreix, per lo tant, les corresponents pèrdues econòmiques derivades de la realització de còpies privades. Per això se'l reconeix com el titular del dret de remuneració compensatòria per còpia privada.

[36] CALSAMIGLIA BLANCAFORT, J., "El contrato de edición", Directiva, 1990, p 93.
[37] GÓMEZ LAPLAZA, C., "Comentario al artículo 58 LPI", en *Comentarios a la Ley de Propiedad Intelectual,* obra coordinada per Rodrigo Bercovitz, Tecnos, Madrid, 1997, p. 932. Es refereix a aquest treball d'intermediació dels editors com la seva nota més característica. Incideix en la transcendència de les seves funcions ja que d'ell depèn, en determinades ocasions, l'èxit o el fracàs d'una obra […] Compleix una funció que va més enllà del que és merament empresarial per transcendir al camp de la cultura. D'aquí que alguns autors el consideren com un autèntic *operatore culturale*.

4.3.3. Els productors de fonogrames i videogrames

Es pot definir al productor de fonogrames tenint en compte el que disposa l'article 114 del TRLPI com "*la persona natural o jurídica sota la iniciativa i responsabilitat que es realitza per primera vegada la fixació exclusivament sonora de l'execució d'una obra o d'altres sons*". En el cas de que aquesta operació tingui lloc en una empresa, el titular d'aquesta serà considerat com productor del fonograma. Aquesta iniciativa i responsabilitat, bàsicament econòmica, constitueix el fonament de la protecció reconeguda als productors dels fonogrames.

En resum, la protecció reconeguda als productes fonogràfics recau sobre el suport en sí, amb independència de la protecció o no de l'obra musical en ell continguda. Ha de tenir-se en compte que una cosa és la fixació de l'obra, dret de reproducció reconegut a l'autor de la mateixa i una altra és la primera fixació de l'execució d'una obra. Es en aquest segon cas on entre en joc la figura del productor del fonograma i els drets a ell reconeguts, que operen sobre aquesta fixació de l'execució d'una obra.

La duració dels drets reconeguts al productor de fonogrames és sensiblement inferior als reconeguts pels autors: s'estendran per un període de cinquanta anys a contar des del 1 de gener següent al moment de la gravació del fonograma[38].

Donat que els productors de fonogrames se'ls hi reconeix un dret de reproducció sobre les fixacions d'obres intel·lectuals, similar al reconegut als autors sobre aquestes, i tenint en compte que el fenomen de la còpia privada els afecta i suposa una reducció dels seus drets legítims, el reconeixement de la remuneració compensatòria en aquests supòsits és també plenament justificat.

[38] Els drets reconeguts als productors de fonogrames són variats tal i com disposa el TRLPI i la jurisprudència així ho ha constatat. Per exemple, la sentència del Tribunal Suprem de 9 de juny de 1998 (RJA 1998/4677) disposa el següent: "Els actors- en aquest cas diferents companyies discogràfiques- son titulars per cessió, dels drets d'explotació a Espanya de fonogrames, entenen per tal tota fixació exclusivament sonora de l'execució d'una obra o d'altres sons. Els productors dels fonogrames van ser societats estrangeres que van realitzar la primera fixació, i el seu dret compren el d'autoritzar la seva reproducció directa o indirecta, així com la distribució de còpies dels fonogrames i la comunicació pública d'uns o d'altres. Compren també el dret de distribució especialment, la facultat d'autoritzar la importació i exportació de còpies del fonograma amb una finalitat comercialitzadora. El productor té el dret de distribució entre una de les seves facultats, però, especialment dictades per la Llei, figuren les d'autoritzar la importació i exportació de còpies amb finalitats de comercialització".

El mateix es pot dir en relació als productors de videogrames, ja que aquests efectes han d'assimilar-se als productors de fonogrames. L'única diferència entre uns i altes es centre en el tipus de suport utilitzat per cada un d'ells, però el règim jurídic i els drets reconeguts a ambdós són els mateixos.

4.3.4. Els artistes intèrprets o executants

Per artista intèrpret o executant s'entén "la persona que representi, canti, llegeixi, interpreti o executi en qualsevol forma una obra"[39]. Son dos els principals requisits perquè un subjecte pugui posseir la condició d'artista intèrpret o executant: en primer lloc han de realitzar una actuació, una activitat d'execució, que puguin revestir multitud de formes, no només les expressament indicades a l'article 105. En segon lloc, aquesta activitat ha de versar sobre una obra creativa intel·lectualment en els termes assenyalats en el TRLPI . Encara que en realitat es tracti de dos categories de subjectes diferents, el legislador ha optat acertadament per considerar-los conjuntament, com una unitat en quant al seu règim jurídic, donades les dificultats de separa una i altre figura.

Els drets d'aquests subjectes apareixen recollits, inexplicablement, junt als dels productors fonogràfics i videogràfics i les entitats de radiodifusió, quan la naturalesa d'uns i d'altres es diferent. L'artista intèrpret o executant porta a terme una tasca creativa en l'execució de l'obra intel·lectual, imposa la seva pròpia personalitat i ingeni en l'exercici de l'activitat. Aquesta circumstància no es dona a la tasca portada a terme pels productors de videogramas o fonogrames donat que aquests, normalment, no aporten res a l'obra creada, no contribueixen amb cap tipus d'aportació intel·lectual.

Front aquesta circumstància, és possible considerar que els drets dels artistes intèrprets o executants han d'esser idèntics als dels autors en sentit ordinari, donat que els pressupòsits d'uns i altres son similars; autors i artistes son ambdós persones físiques, donat que les funcions creatives, interpretatives i d'execució son pròpies de l'esser humà; encara que es tracti d'activitats diferents ambdues qualitats poden recaure en una mateix persona; la condició humana com a requisit per obtenir la categoria d'autor, d'intèrpret o executant permet diferenciar-los del mer titular de drets adquirits per derivació (per exemple, per transmissió *inter vivos* o *mortis causa*)

[39] La Convenció de Roma els defineix com "tot actor, cantant, ballarí o altra persona que representi un paper, canti, reciti, declami, interpreti o executi en qualsevol forma una obra literària o artística" [article 3.a)].

Entre els drets reconeguts als artistes intèrprets o executants es troben el dret a autoritzar les reproduccions directa o indirecta de les fixacions de les seves actuacions, autorització que en tot cas haurà de realitzar-se per escrit. És a dir, els hi correspon en primer lloc la facultat per autoritzar la fixació de les seves actuacions i a més la d'autoritzar les reproduccions de qualsevol fixació de la seva actuació[40].

Les violacions que sobre aquest dret exclusiu de reproducció es produeixen com a conseqüència de la realització de còpies per ús privat i la afinitat i paral·lelisme entre els drets dels autors i els dels artistes intèrprets i executants justifiquen, una vegada més, el reconeixement a aquests últims del dret de remuneració compensatòria.

[40] Sobre els drets dels artistes intèrprets i els executants, vid. La sentència del Tribunal superior de Justícia de Navarra de 4 de novembre de 1996 (RJA 1996/8077). En quant al reconeixement de tals drets, vid. La sentència de l'Audiència Provincial de Barcelona de 26 de novembre de 1996 (Ar.C 1996/2211).

5. Distribució de la remuneració entre els creditors

Donat que existeix la possibilitat d'una concurrència de creditors s'ha establert un sistema de repartiment de la remuneració entre tots ells. Es troba establert a l'article 36 del Real Decret 1434/1992. Consta de tres modalitats diferents, una pels fonogrames i demés suports sonors una altra pels videogrames i demés suports sonors i demés suports visuals o audiovisuals i, finalment, pels supòsits de llibres i altres publicacions assimilades.

En la primera modalitat correspondrà el 50% pels autors, el 25% pels artistes intèrprets o executants i el 25% restant pels productors. En el segon cas, 1/3 pels autors, 1/3 pels artistes intèrprets o executants i el terç restant pels productors. En l'últim supòsit s'assignarà el 55% pels autors i el 45% pels editors. Tots aquests percentatges s'aplicaran sobre la quantia de la remuneració compensatòria recaptada, de forma anual, per les entitats de gestió i una vegada deduït el percentatge que a aquestes els hi correspon per la realització d'activitats d'assistència i foment. En altres paraules, de la quantitat totalment recaptada en aquest concepte les entitats de gestió han de dedicar el 20% a promoure activitats o serveis de caràcter assistencial entre els seus socis i atendre activitats de formació i promoció d'autors i artistes intèrprets o executants (art. 39 del Real Decret 1434/1992). La quantitat resultant és la que es repartirà entre els diferents titulars de drets segons els percentatges anteriorment assenyalats.

A primera vista, destaquen les diferències en quant als percentatges reconeguts a cada un dels subjectes. Sobre tot les existents entre la modalitat de fonogrames i la de videogramas que, com hem vist, segueixen un règim jurídic similar. Aquesta distribució ha estat objecte de impugnació, encara que va ser desestimada. L'Associació de Drets Intel·lectuals (AIE) van considerar que la distribució de percentatges continguda a l'article 36.a) del Real Decret 1434/1992 accentuava la diferència de tracte i privilegiava encara més al grup dels autors, en detriment dels altres dos grups de productors i artistes, sense cap raó que justifiqués aquesta discriminació "havent traspassat la línia que separa la discrecionalitat lícita de l'arbitrarietat i sense cap motivació"[41].

[41] Vid. La sentència del Tribunal Suprem de 11 de juny de 1996 (RJA 1996/5480).

El Tribunal Suprem refusa el recurs plantejat per les parts actores. En primer lloc entén que la diferència de percentatges reconeguts als autors i a les altres dues categories de subjectes es troba justificada donat que els primers suposen el col·lectiu més afectat per la realització de reproduccions per ús privat, per tractar-se l'activitat creativa de l'autor de la més propera a ser objecte de vulneracions d'aquest tipus. En quant a l'augment de la diferència com a conseqüència de l'entrada en vigor del Real Decret 1434/1992 es justifica "*en la consecució d'una harmonització progressiva entre la nostra legislació i la d'altres països membres de les Comunitats Europees, buscant fonamentalment la coincidència entre els ordenaments de França i Itàlia amb qui Espanya ha estat mantenint postures coordinades en els diferents fòrums internacionals en els que es discuteix la propietat intel·lectual*". El Tribunal Suprem entén que existeixen raons objectives que justifiquen la aparent desigualtat de tracte i que, per tant, no és possible parlar d'una lesió del principi d'igualtat.

La pregunta més rellevant que ens hauríem de fer és, perquè s'ha de destinar un percentatge del que s'ha recaptat a activitats de formació, d'interès general o assistencials quan el més lògic seria l'atribució total de la quantia de la remuneració als titulars del dret. Ja que del que es tracta és compensar-los per la pèrdua econòmica que la realització de les còpies privades els hi suposa. Un exemple clarificador és el dels col·legis de metges, advocats, economistes... aquests subjectes destinen part dels seus ingressos en concepte de salari a aquest tipus d'activitats quan es tracta d'una lògica contrapartida al seu propi treball personal. El mateix s'hauria de dir en el cas dels autors.

GAUBIAC[42] considera que aquesta obligació és conseqüència de la inexactitud de tot el sistema de la remuneració compensatòria. Hem indicat varies vegades que una de les principals crítiques es centra en què es graven els aparells, instruments o materials sobre la mera possibilitat de realitzar aquestes còpies no essent necessari que efectivament es porten a terme. Doncs bé, front aquesta situació és difícil conèixer amb exactitud quines són les obres concretes que han estat reproduïdes. Per això s'ha optat per destinar part del que s'ha recaptat a fins que puguin interessar a la col·lectivitat, es a dir, que revesteixin un interès general.

[42] GAUBIAC, Y., "Les nouveaux mohines techniques de reproduction et le droit d'auteur", *RIDA*, 1985, p. 166.

Una altra raó per justificar aquesta obligació imposada a les entitats de gestió l'aporta l'autor ASTIER[43] i es configuraria com, la contrapartida aproximada dels recursos que a través del sistema de la remuneració compensatòria s'obtenen com a conseqüència de la reproducció d'obres no protegides. S'ha de recordar que la satisfacció de la remuneració compensatòria ha de portar-se a terme amb independència de que els aparells, màquines i suports reprodueixin obres protegides. Per això, no seria coherent atribuir tot el import de la mateixa als titulars dels drets quan és possible que cap obra de la seva titularitat hagi estat reproduïda per l'ús privat. Es tracta, en definitiva, de la recerca d'un sistema que compensi als autors per les còpies de les seves obres, però en cap cas es pretén que remunerar-los en excés ni tampoc sobre còpies que no queden sota els pressupòsits de l'autor o els demés titulars del dret.

D'aquesta forma ens trobem amb una de les notes peculiars del dret de remuneració compensatòria: el seu caràcter col·lectiu. No es pretén que sigui distribuïda individualment entre els seus titulars en la seva totalitat sinó que part de la remuneració es destini a activitats de interès col·lectiu. Deduïm que aquestes quantitats seran destinades als propis socis de les corresponents entitats de gestió. En conclusió és un sistema públic de prestacions socials complementaries per a professionals especialment desemparats per les lleis del mercat. El fonament constitucional es troba en el deure dels poders públics de promoure les activitats culturals i científiques, així com garantir un sistema equitatiu de prestacions socials i sanitàries.

[43] ASTIER, H., "La copie privée. Deux ou tríos chose que l'on sait d'elle". *RIDA*, 1986, p. 139.

6. El mecanisme de la remuneració compensatòria per còpia privada: Obligacions instrumentals

L'establiment, gestió i recaptació de la remuneració compensatòria per còpia privada ha necessitat, per la seva efectivitat, la fixació d'una sèrie d'obligacions de caràcter instrumental a realitzar pels subjectes que intervenen en el mecanisme dissenyat, l'objectiu dels mateixos és garantir, en teoria, la seva operativitat pràctica. Aquestes obligacions es troben regulades, fonamentalment en el propi article 25 TRLPI .

La primera de les obligacions assenyalades incumbeix als deutors de la remuneració compensatòria. Els fabricants i adquirents dels equips, aparells i materials fora del territori espanyol amb la intenció de distribuir-los en el mateix tenen l'obligació de presentar a les entitats de gestió corresponents, dins dels trenta dies següents a la finalització de cada trimestre natural, una declaració liquidació en la que hauran de indicar les unitats i característiques tècniques (fonamentalment referides a la capacitat de còpia) dels equips, aparells i materials respecte dels quals hagi nascut l'obligació de pagament de la remuneració durant el trimestre. Hauran de fer constar, així mateix, encara que deduiran les quantitats corresponents, els equips, aparells i materials destinats fora del territori espanyol i aquells que quedin exceptuats del pagament de la remuneració en virtut de l'apartat 6 de l'article 25.

Quan es tracti d'adquirents dels equips, aparells i materials fora del territori espanyol amb la finalitat d'utilitzar-los en el nostre país, la presentació de la declaració liquidació haurà de realitzar-se dins dels cinc dies següents al naixement de l'obligació, el qual té lloc des del moment de la seva adquisició. Es a dir, en un termini de cinc dies des d'aquest moment haurà de presentar-la a l'entitat o entitats de gestió corresponents.

Els distribuïdors, majoristes i minoristes, successius adquirents dels equips, aparells i materials utilitzats en la realització de les reproduccions, els quals respondran solidàriament del pagament de la remuneració a menys que acreditin haver-la satisfet efectivament als deutors, hauran de complir també amb l'obligació de presentar la declaració liquidació respecte dels instruments adquirits per ells en territori espanyol de deutors que no els hagin repercutit i fet constar en factura la corresponent remuneració. Encara no es fa menció d'un termini concret per la seva presentació però s'hauria d'aplicar el termini dels cinc dies següents al naixement de l'obligació que en aquest cas neix també en el moment de l'adquisició dels aparells.

Respecte al pagament de la remuneració existeixen, també, varies possibilitats recollides a l'apartat 14 de l'article 25[44].

Es preveu un termini d'un mes des de la finalització del termini de presentació de la declaració liquidació per la realització del pagament per part dels fabricants i adquirents dels mecanismes de reproducció a l'estranger i destinats a la seva distribució comercial en el nostre país.

Pels demés deutors, així com pels distribuïdors, majoristes i minoristes als que fa referència l'apartat 13 de l'article 25 (aquells que hagin adquirit els aparells, equips i materials i el deutor no els hagi repercutit i hagi fet constar a la factura la corresponent remuneració), s'estipula que el pagament haurà d'efectuar-se en el moment en què es presenti la declaració liquidació.

No s'ha de perdre de vista que aquests terminis operen en defecte de pacte en contra. És a dir, es possible que s'arribi a un acord entre els deutors i les entitats de gestió en virtut del qual el pagament de la quantia de la remuneració compensatòria quedi sotmès a un règim diferent.

Tant els deutors de la remuneració com els responsables solidaris del pagament de la mateixa es consideraran dipositaris de les quantitats meritades fins que tingui lloc el pagament efectiu[45].

Els apartats 16 i següents de l'article 25 recullen una sèrie d'obligacions que s'han de tenir presents en la realització de les factures en les que consta l'adquisició dels aparells, equips i materials de reproducció. L'objectiu perseguit és el control tant del pagament de la remuneració com de l'exactitud de les quanties a entregar.

[44] És precís tenir en compte que una cosa és el naixement de l'obligació de pagament, que en el cas de fabricants i adquirents fora del territori espanyol amb la intenció fer-ne una distribució comercial en el mateix té lloc en el moment en què es produeixi per part del deutor la transmissió de la propietat o cessió del seu ús o gaudi i quant es tracti d'adquirents a l'estranger amb una finalitat d'utilització en territori espanyol en el moment de l'adquisició, i una altre diferent és quan aquesta obligació vença i és exigible, que és al que ens estem referint en aquest apartat.

[45] Serà, per tant, d'aplicació el règim general del dipòsit previst a l'article 1758 i següents del Codi Civil. Es tracta exactament d'un dipòsit necessari, doncs es fa en compliment d'una obligació legal i durarà des del naixement de l'obligació legal de pagament fins el moment de la seva efectiva regulació.

En primer lloc s'exigeix que els fabricants i adquirents d'equips, aparells i materials fora del territori espanyol amb la intenció de distribuir-los comercialment en el nostre país facin constar separadament a les factures el import de la remuneració, havent-lo repercutit als clients i retenint-lo per la realització del pagament corresponent. La mateixa obligació correspon als distribuïdors, majoristes i minoristes que tinguin la condició de responsables solidaris dels deutors, a no ser que ja l'hagin satisfet al subjecte venedor, en aquest cas constarà a la factura per efectes merament de control. A menys que existeix prova en contra, si no consta a la factura el import de la remuneració sobre els equips s'entendrà que la remuneració no ha estat satisfeta.

7. La gestió dels drets de remuneració

7.1. Les entitats de gestió en el Dret espanyol

Per acudir al precedent més remot en el nostre país de les actuals societats de gestió dels drets de propietat intel·lectual hem de remuntar-nos fins l'any 1899, en el que, seguint l'exemple d'altres països europeus, es crea pels autors la denominada "Societat d'Autors Espanyols", amb la finalitat d'administrar els drets dels creadors d'obres dramàtiques i musicals. Fins a aquest moment no s'havia fet necessari cap tipus d'organisme, de característiques similars als actuals, que desenvolupa aquestes funcions en la mesura en què la circulació de les obres era escassa i el control dels actes d'explotació sobre elles no requeria cap mesura especial. És amb la producció en sèrie de les obres intel·lectuals quan comença a veure's la necessitat d'uns instruments que gestionin els drets dels autors.

L'any 1932 es van crear les següents societats: la "Societat General d'Autors d'Espanya", la "Societat d'Autors Dramàtics d'Espanya", la "Societat Espanyola del Dret de Reproducció", la "Societat Espanyola d'Autors de Varietats", la "Societat d'Autors Lírics" i la "Societat Espanyola del Dret d'Execució". Posteriorment, al 1934 es crea la "Societat d'Autors Cinematogràfics".

Al 1941, amb la finalitat de garantir una gestió eficient dels drets dels autors, simplificant la seva organització i agilitzant el seu funcionament, es van dissoldre les organitzacions mencionades i es va instaurar una única entitat de gestió que va rebre el nom com la "Societat General d'Autors d'Espanya".

La Societat General d'Autors d'Espanya es va constituir des dels seus inicis com l'entitat de gestió que, amb caràcter oficial i exclusiu, assumeix la representació i gestió dels drets dels autors tant a Espanya com a l'estranger. Gaudia, d'aquesta forma, d'una situació monopolística que impedia la creació de qualsevol altra organització d'autors, encara que això no va impedir la creació d'organismes que de forma indirecta tinguessin com a objectiu la protecció dels autors i artistes. Entre les seves finalitats hem de destacar les següents:

a) Protegir les obres de l'enginy a Espanya i les dels autors espanyols a l'estranger.

b) Concedir i denegar l'autorització per la utilització i explotació de les obres de l'enginy.

c) Fixar les tarifes generals a que haurà d'ajustar-se l'ús del seu repertori.

d) Recaptar i repartir els drets dels autors en les seves diferents modalitats.

e) Administrar els béns que puguin adquirir a títol onerós o lucratiu.

f) Procedir a l'estudi de quants qüestions jurídiques i econòmiques es relacionen amb el dret d'autor i fomentar el seu coneixement i difusió.

g) Defensar els interessos comuns i afirmar l'esperit de solidaritat i de justícia social entre els seus membres.

h) Procurar la solució harmònica de quantes divergències puguin sorgir entre els seus socis o entre els seus socis i la societat.

i) Establir formules de previsió a favor dels seus associats.

j) Gestionar l'adopció de mesures adequades a la protecció del dret d'autor.

k) Cooperar a la defensa, el respecte i la difusió del dret d'autor a l'ordre internacional

l) Recaptar aquells imposts, gravàmens, contribucions, censos, drets i cobraments que els puguin correspondre.

m) Vetllar per la dignitat artística de les obres de l'enginy i protegir els drets morals i patrimonials dels autors.

Actualment no existeix una única entitat de gestió dels drets de propietat sinó que es possibilita l'establiment d'una pluralitat d'elles sempre i quant compleixin amb els requisits i obligacions que la pròpia Llei assenyala i havent d'obtenir una autorització a tal efecte del Ministeri de Cultura. El trencament de l'exclusivitat de la Societat General d'Autors d'Espanya continguda a la Llei de Propietat Intel·lectual de 1987 va tenir com a conseqüència que aquesta s'adeqüés a la nova realitat de la gestió dels drets de propietat intel·lectual, passant-se a denominar Societat General d'Autors i Editors (SGAE). A ella se li van afegir les següents entitats: Centre Espanyol de Drets Reprogràfics (CEDRO); Associació de Gestió de Drets Intel·lectuals (AGEDI); Artistes, Intèrprets o Executants (AIE), Visual, Entitat de Gestió d'Artistes Plàstics (VEGAP); Entitat de Gestió de Drets dels Productes Audiovisuals (EGEDA); l'Associació d'Actors Intèrprets, Societat de Gestió d'Espanya (AISGE); i Drets d'autor de mitjans audiovisuals (DAMA).

L'actual regulació de les entitats de gestió dels drets de propietat intel·lectual apareix recollida als articles 147 i següents TRLPI . Aquest règim jurídic té els següents punts fonamentals[46].

a) Es tracta d'entitats sense ànim de lucre que actuen per compte i interès de varis autors o altres titulars de drets de propietat intel·lectual.

b) Estan legitimades per, en els terminis que resultin dels seus propis estatuts, exercir els drets que li han estat confiats i fer-los efectius en tota classe de procediments administratius o judicials.

c) Han de mencionar en els seus Estatuts els següents extrems: denominació, objecte, finalitat, classes de titulars de drets compresos en la seva gestió, condicions per l'adquisició i pèrdua de la condició de soci, els drets i deures reconeguts als socis i el sistema de vot, el règim disciplinari, els òrgans de govern i representació de la entitat i la seva respectiva competència, el procediment d'elecció dels socis administradors, el patrimoni inicial i els recursos econòmics previstos, les regles de repartiment de la recaptació, el règim de control del la gestió econòmica i financera, i finalment, el destí del patrimoni net resultant en els supòsits de liquidació de l'entitat.

d) La gestió dels drets no podrà efectuar-se sinó a través d'un contracte, la duració del mateix no podrà ser superior a cinc anys renovables indefinidament.

e) El repartiment dels drets es farà d'acord amb el sistema establert en els Estatus i que, en cap cas, pot implicar situacions d'arbitrarietat.

f) Hauran, bé directament o a través d'altres entitats, promoure activitats assistencials en benefici dels socis o de formació i promoció d'autors, artistes intèrprets o executants.

g) Dins dels sis mesos següents al tancament de cada exercici hauran de realitzar el corresponent balanç i una memòria de les activitats realitzades.

h) Estan obligades a fer efectius els drets a una remuneració equitativa determinada en els diferents supòsits de la Llei[47].

[46] PÉREZ SOLÍS, M., "La gestión colectiva en los umbrales del siglo XXI: de los derechos conexos", al III congrés Iberoamericà sobre dret d'autor i drets connexos, Montevideo, 1997, pp. 213 i ss.

[47] La remuneració equitativa haurà de ser equivalent a la indemnització que rebrà l'autor si pogués tractar directament amb l'usuari. D'aquesta forma les societats d'autors hauran de tenir en compte les quantitats que normalment facturen els autors i el que els usuaris paguen per utilitzar les obres. UCHTENHAGEN, U., "Els sistemes de recaptació i distribució en la gestió col·lectiva dels drets d'autor" al III congrés Iberoamericà sobre dret d'autor i drets connexos, Montevideo, 1997, pp. 816 i ss.

La naturalesa jurídica de les entitats de gestió de drets de propietat intel·lectual ha constituït un dels aspectes que sobre elles ha generat major discussió. Seguint a PAZ CANALEJO[48] hem de distingir diferents possibilitats.

En primer lloc, donat el caràcter econòmic de tals entitats seria possible assimilar-les a les societats mercantils i concretament a la societat anònima. Aquesta possibilitat no pot ser acceptada en la mesura en què és necessari que l'entitat de gestió no posseeixi un ànim de lucre i, indubtablement, les societats anònimes el que persegueixen és l'obtenció de beneficis econòmics.

La segona alternativa consistiria en considerar a les entitats de gestió com a societats civils. Aquesta hipòtesi es podria defensar sobre la base del caràcter no lucratiu que s'exigeix per constituir-la en gestora dels drets de propietat intel·lectual així com pels inconvenients que des d'un ordre pràctic comporta, entre ells el rígid sistema per l'admissió de socis.

Una altra opció seria la classificació de les entitats de gestió com a meres associacions, encara que els requisits i pressupòsits que han de reunir tots aquells organismes que pretenguin l'obtenció de la perspectiva autorització del Ministeri de Cultura allunyen la possibilitat de mantenir tal concepció. El mateix cal aplicar per la tesis que identifica a les entitats de gestió amb les cooperatives.

En conclusió, les entitats de gestió s'haurien de classificar com a organitzacions de base associativa però que, en cap de les seves formes, respon a l'esquema clàssic de les societats. Aquestes peculiaritats s'accentuen amb el caràcter híbrid públic/privat que presenten, ja que si bé gaudeixen de certa autonomia en quant a la seva organització i funcionament, similar a la de les societats mercantils, queden supeditades al control i autorització del Ministeri de Cultura[49].

[48] "La naturalesa de les entitats de gestió de drets d'autor", La Llei, 1987, pp. 914 i ss.

[49] Aquesta naturalesa hibrida ha estat contestada també per la Jurisprudència del Tribunal Suprem en diverses sentències, referides totes elles a la Societat General d'Autors d'Espanya. Així, la sentència de 11 de setembre de 1991 (RJA 1991/6786) reconeix l'existència de notes públiques i privades Així com un règim jurídic "que es correspon a un Col·legi Professional". Afegeix que "les seves funcions de representació i gestió dels drets d'autor a Espanta i a l'estranger per la millor defensa dels interessos professionals dels autors no implica l'actuació monopolística que se li atribueix sinó una representació exclusiva dels autors a aquests fins, amb independència dels aspectes originaris d'adscripció administrativa i d'altres funcions imposades en la legislació de la dècada dels quaranta, i posterior, que en res afecten als fins exposats i que certament ha perdut la seva eficàcia al desaparèixer l'estructura política administrativa que constituïa al seu suport". D'igual manera es manifesten, entre altres les sentencies, també del Tribunal Suprem, de 15 de juny de 1983 (RJA 1983/1984) i 15 d'octubre de 1990 (RJA 1990/7964), 18 de gener de 1990 (RJA 1990/34)

7.2 Les entitats de gestió i el dret de remuneració compensatòria per còpia privada

El propi article 25 TRLPI reserva, en la configuració jurídica del dret de remuneració compensatòria per còpia privada, un paper fonamental per les entitats de gestió dels drets de propietat intel·lectual, establint, com a punt de partida la obligatorietat de l'administració col·lectiva del mateix.

L'apartat vuitè de l'article preveu la possibilitat de què en aquells supòsits en els que concorrin varies entitats de gestió en l'administració d'una mateixa modalitat de remuneració, aquestes poden actuar front als deutors de forma conjunta i sota una sola representació. Podran també associar-se i constituir una persona jurídica dirigida a tals fins. En tot cas seran d'aplicació les normes que regeixen la comunitat de béns i hauran de comunicar al Ministeri de Cultura el nom o denominació i el domicili de la representació única o de l'associació que haguessin constituït, així com una relació individualitzada de les seves entitats membres.

Existeix, per tant, una triple possibilitat en la gestió del dret de remuneració compensatòria per còpia privada: una actuació individual de l'entitat de gestió corresponent; una actuació conjunta sota una única representació; per últim, la creació d'una associació dirigida a la recaptació i repartiment del mateix. La situació ideal seria, per tant, que les diferents entitats de gestió funcionessin com un únic òrgan de percepció i repartiment entre els socis de la quantia de la remuneració i que en l'acord de constitució de tal òrgan s'establissin condicions fonamentals com el repartiment dels ingressos.

En el primer dels supòsits assenyalats, el deutor s'allibera de la responsabilitat acudint a qualsevol de les entitats de gestió existents que tingui reconeguda la possibilitat de gestionar el dret de remuneració compensatòria en totes o en alguna de les seves modalitats. Es tracta d'una remuneració única per a cada modalitat del dret, de manera que només amb la realització d'un únic pagament per cada una d'elles per veure's eximit de la realització d'algun pagament addicional a qualsevol de les demés entitats.

En els supòsits d'actuació conjunta o sota una mateixa persona jurídica el deutor queda alliberat amb el compliment de les seves obligacions front a l'entitat que les engloba.

Amb independència de que el deutor es vegi eximit del pagament una vegada que l'ha realitzat a una de les entitats de gestió, es planteja el problema del repartiment de les quantitats recaptades entre totes aquelles que concorren o son cridades a percebre la remuneració. La quantia de la remuneració és única i per tant inclou les partides reconegudes per cada un dels creditors ja senyalats. Per tant, és necessari que, amb

caràcter previ a la distribució efectiva entre els titulars dels drets, es porti a terme un repartiment entre les diferents entitats de gestió. Això és conseqüència de les peculiars característiques del fenomen que estem estudiant, doncs la còpia privada afecta a varis titulars dels drets, cada un dels quals té dret a un percentatge del total recaptat. Com que cada un d'ells pot estar associat a una entitat de gestió diferent és necessari que s'acordi entre elles un sistema de repartiment que garanteixi i respecti les quanties reservades a cada categoria de titulars de drets.

El legislador a l'hora de regular la remuneració compensatòria per còpia privada no estableix cap previsió de com efectuar el repartiment de les quantitats recaptades entre les diferents entitats de gestió. Entenc que el sistema més senzill per efectuar aquest tipus de repartiment es el següent: ingressar en un fons comú la totalitat de les quantitats recaptades en concepte de remuneració compensatòria. A continuació es realitzaria una partició tenint en compte el percentatge corresponent a cada categoria de titulars del dret i per últim s'assignaria la quantitat resultant a cada entitat de gestió[50]. Pel contrari, la realització de pagaments fragmentats per part dels deutors en funció de les diferents categories de creditors comporta indubtables inconvenients per ells en relació amb la identificació dels subjectes creditors i de l'entitat a la que s'ha de fer el ingrés[51].

[50] MARÍN LÓPEZ J.J., " Comentari al Títol IV LPI ", en *Comentaris a la Llei de Propietat Intel·lectual*, obra coordinada per Rodrigo Bercovitz, Tecnos, Madrid, 1997, p. 2082. Proposa una triple alternativa en relació a aquesta qüestió: una primera possibilitat seria la que acabem de mencionar consistent en ingressar conjuntament la totalitat del que s'ha recaptat, sense diferenciació, per realitzar *a posteriori* una designació per categories. Considera però que això provocaria problemes de distribució al requerir la realització de múltiples operacions de partició. Una segona opció consistiria en una recaptació separada per cada modalitat des del mateix origen del procés, es a dir, l'existència de tres fons diferents, un per cada categoria de titulars de drets identificats des del moment en què el deutor hagi de realitzar el pagament de la remuneració. Aquesta possibilitat, mantén els problemes operatius en quant a la partició de les quantitats existents en el primer i obliga, a més, al deutor a conèixer *a priori* a quin creditor haurà de pagar. L'última alternativa plantejada seria la d'una gestió directa per les entitats de gestió per la part de la remuneració que a cada una li correspon, però un sistema aixa nomes seria possible quan existís una única entitat que representarà cada categoria de drets.

[51] Una altra alternativa proposada per DE PALACIOS CARO, E. ["La negociació com a necessitat". Subjectes del dret i de l'obligació". Naixement de l'obligació. Responsabilitat solidària", en *La copia privada a examen: el dret de remuneració compensatòria en l'àmbit de la propietat intel·lectual*, Col·lecció Anàlisis i Documents, nº6, Ministeri de Cultura, Madrid, 1995, pp. 86] consistiria en un procediment en el qual s'establiria un compte conjunt per cada bloc amb un ordre permanent de transferència del saldo diari a cada una de les entitats de gestió en el percentatge establert, de forma que, a més, els pagaments que efectuïn els deutors siguin alliberadors front a la totalitat dels creditors. En quant a les peticions de pagament als deutors proposa que les entitats designin a una d'elles que les representi, ja de forma rotativa ja respecte d'un grup d'autors o qualsevol altre formula que permeti una única reclamació.

Una vegada que cada entitat de gestió ha rebut la seva part corresponent de la quantia total de la remuneració han de procedir al repartiment de la mateix entre els titulars del dret. L'article 154 TRLPI disposa que el repartiment han de realitzar-se de forma equitativa d'acord amb un sistema predeterminat en els estatus de cada entitat de gestió i que exclogui qualsevol possibilitat d'arbitrarietat. Ha d'implicar que cada titular de drets obtingui una remuneració proporcional a la utilització realitzada sobre la seva obra. Es tracta, doncs, d'una qüestió interna de cada una de les entitats de gestió doncs son elles les que determinen el sistema de repartiment. Això, inevitablement, pot donar lloc a múltiples controvèrsies entre la pròpia entitat i els titulars dels drets, doncs en molts casos el repartiment no es porta a terme de forma clara i transparent i, inclús, en els propis estatuts de les entitats les previsions contingudes al respecte son meres línies generals sobre l'orientació a seguir[52].

De l'actuació de les entitats de gestió, bé individualment o de forma col·lectiva, en relació amb els drets de remuneració compensatòria, es portarà a terme un control per part del Ministeri de Cultura. En aquest sentit, estan obligades a presentar els dies 30 de juny i 31 de desembre de cada any una relació de les declaracions liquidacions així com dels pagaments efectuats corresponents al semestre natural anterior.

Entre les facultats reconegudes a les entitats de gestió per una efectiva recaptació i administració del dret de remuneració destaca la possibilitat de sol·licitar a un jutge l'embargament dels equips, aparells i materials subjectes al pagament. Els bens així embargats quedaran afectats al pagament de la remuneració reclamada i de l'oportuna indemnització per danys i perjudicis.

[52] L'article 85 dels estatuts de la Societat General d'Autors i Editors indica que el repartiment de les quantitats recaptades es distribuiran entre les obres utilitzades en proporció al grau o estimació del mateix. Es preveu, un procediment estadístic o de mostreig per la constatació i còmput. De les utilitzacions de les obres amb els índex correctors que es consideren oportuns quan per l'extensió generalitzada de l'autorització concedida a l'usuari la determinació individualitzada de tals utilitzacions sigui difícil o no revesteixi garanties d'exactitud o certesa o resulti econòmicament desaconsellable pel seu cost. L'article 54 dels estatuts del Centre Espanyol de Drets Reprogràfics (CEDRO) planteja un sistema de repartiment similar, es a dir, basat en els criteris de proporcionalitat en quant a l'ús, amb la possibilitat d'utilitzar un sistema de mostreig o estadístic per aquells casos en els que sigui difícil la determinació individual de l'utilització de cada obra. L'Associació de Gestió de Drets de Drets Intel·lectuals (AGEDI) estableix en el seu article 32 dels seus estatuts un repartiment de drets efectuat mensualment en proporció a la comunicació pública que es faci de les gravacions. Afegeix que el coneixement d'aquesta comunicació pública v9indrà donat pel sistema que per ell utilitzi la Societat General d'Autors. La Visual Entitat de Gestió d'Artistes Plàstics (VEGAP) utilitza també un sistema proporcional amb la possibilitat de procediments estadístics o de mostreig. En el cas de l'Entitat de Gestió de Drets dels Productors Audiovisuals (EGEDA) preveu únicament que el repartiment s'efectuï d'acord amb els sistemes que en cada cas s'aprovin. L'Associació d'Actors, Intèrprets, Societat de Gestió d'Espanya (AISGE) no especifica expressament en els seus estatuts cap sistema concret de repartiment de les quantitats recaptades.

A pesar de tot, les entitats de gestió segueixen trobant-se amb importants problemes pràctics a l'hora de realitzar de forma efectiva la recaptació de la remuneració compensatòria. Les particulars característiques d'aquest fenomen fan molt difícil el control de les activitats en la mesura en que seria necessari un important desemborsament econòmic i humà per localitzar les realitzacions fraudulentes de la còpia. Per això, les entitats de gestió s'inclinen per reforçar el sistema de llicències ja que implica que no siguin absolutament necessària una vigilància dels possibles supòsits de copia privada . En aquest sentit, SANTILLANA DEL BARRIO[53] proposa dos punts clau en la revisió del sistema de gestió de la còpia privada: en primer lloc considera necessari un major control en el camp dels fonogrames i videogrames. Certament l'actuació de les entitats de gestió en relació amb la còpia privada ha estat principalment dirigida a les reproduccions efectuades sobre obres impreses i a través de mecanismes de foto impressió. Ara bé, el sector de fonogrames i videogrames ha esta més descuidat a a pesar de presentar múltiples possibilitats d'escapament del pagament de la remuneració, donat el sistema de distribució comercial existent al nostra país. En segon lloc, destaca la necessitat de disposar de major mitjans materials i d'informació de les transaccions efectuades sobres els equips, aparells i suports utilitzats en la realització de les reproduccions.

En definitiva, la tasca que desenvolupen les entitats de gestió es absolutament fonamental doncs, del contrari, no es concep la realització efectiva del sistema de remuneració compensatòria previst en el TRLPI . La pluralitat d'entitats de gestió complica la seva administració, recaptació i repartiment. Per això es aconsellable la creació d'agrupacions d'entitats que es converteixin en òrgans únics de la gestió del dret.

[53] "El mercat de la còpia privada. Dimensió econòmica dels drets de propietat intel·lectual. Examen de la còpia privada en aquest context" en *La copia privada a examen: el dret de remuneració compensatòria en l'àmbit de la propietat intel·lectual*, Col·lecció Anàlisis i Documents, nº6, Ministeri de Cultura, Madrid, 1995, pp. 52 i ss.

Conclusions

Com a conclusió del treball ***"el cànon de la còpia privada"*** s' apuntaran set idees clau.

1. Naturalesa jurídica: és molt rellevant tenir present que el cànon de la còpia privada és un instrument de naturalesa jurídica privada, que revesteix la forma d'una llicència legal indirecta. És la llei la que substitueix la preceptiva autorització de l'autor i la que fa recaure el pagament de la remuneració en els fabricants o importadors d'aparells o instruments de reproducció. Igualment és qui persegueix efectuar un control del mercat imperfecte de les reproduccions privades compensant a l'autor per les pèrdues patrimonials que tals còpies li causen. Serveix d'aquesta forma, com a justificació de la reducció de l'àmbit del dret exclusiu de reproducció amb la finalitat de tutelar un fenomen que, d'una altra manera, no és susceptible de control, i amb l'objectiu de posar a l'abast a la majoria dels ciutadans els bens culturals.

2. Objecte: per emmarcar l'objecte del dret de remuneració compensatòria per còpia privada s'ha de fer referència a l'article 25 TRLPI. A través d'aquest s'observa que per un costat l'article fa referència a les obres, la reproducció de les mateixes i dóna lloc al naixement del dret. Per altra banda, fa referència als aparells o instruments que possibiliten la realització de tals reproduccions i que es tenen en consideració per fixar el import de la remuneració.

3. Quantia: La determinació de la quantia recompensadora per còpia privada troba la base a l'apartat 5 de l'article 25 TRLPI. El import de la remuneració es determinarà sobre un sistema mixt que té en compte tant els equips o aparells que permeten la reproducció de les obres com els suports en els que aquestes còpies s'executen materialment. Aquest sistema mixt permet una remuneració més ajustada a la realitat de la còpia. La quantificació exacte de la remuneració tindrà en compte la seva capacitat reproductora en el cas dels instruments o aparells de reproducció i, en el cas dels suports, es basarà en la seva duració.

4. Subjectes. Els subjectes que intervenen en el cànon de la còpia privada els trobem regulats a l'article 24.4 TRLPI a on ens indica quins son els subjectes de les obligacions. Segons el mateix han de pagar la compensació no qui efectuï la reproducció legalment autoritzada, sinó qui fabriqui o importi material que faci possible la reproducció. És a dir, són deutores les persones que percebin ingressos

per la presumpte reproducció que efectuaran els tercers. Aquesta contradicció té el seu origen en la necessitat de fer efectiva la recaptació del cànon compensatori, la qual cosa seria difícil si la obligació del pagament la haguessin de fer efectiva els qui realitzen les còpies privades. Donat que existeix la possibilitat d'una concurrència de creditors s'ha establert un sistema de repartiment de la remuneració entre tots ells. Es troba establert a l'article 36 del Real Decret 1434/1992. Consta de tres modalitats diferents, una pels fonogrames i demés suports sonors una altra pels videogrames i demés suports sonors i demés suports visuals o audiovisuals i, finalment, pels supòsits de llibres i altres publicacions assimilades.

5. Repartiment: en la primera modalitat correspondrà el 50% pels autors, el 25% pels artistes intèrprets o executants i el 25% restant pels productors. En el segon cas, 1/3 pels autors, 1/3 pels artistes intèrprets o executants i el terç restant pels productors. En l'últim supòsit s'assignarà el 55% pels autors i el 45% pels editors. Tots aquests percentatges s'aplicaran sobre la quantia de la remuneració compensatòria recaptada, de forma anual, per les entitats de gestió i una vegada deduït el percentatge que a aquestes els hi correspon per la realització d'activitats d'assistència i foment. En altres paraules, de la quantitat totalment recaptada en aquest concepte les entitats de gestió han de dedicar el 20% a promoure activitats o serveis de caràcter assistencial entre els seus socis i atendre activitats de formació i promoció d'autors i artistes intèrprets o executants (art. 39 del Real Decret 1434/1992). La quantitat resultant és la que es repartirà entre els diferents titulars de drets segons els percentatges anteriorment assenyalats.

6. Obligacions de caràcter instrumental: l'establiment, gestió i recaptació de la remuneració compensatòria per còpia privada ha necessitat, per la seva efectivitat, la fixació d'una sèrie d'obligacions de caràcter instrumental a realitzar pels subjectes que intervenen en el mecanisme dissenyat. L'objectiu dels mateixos és garantir, en teoria, la seva operativitat pràctica. Aquestes obligacions es troben regulades, fonamentalment en el propi article 25 TRLPI. La primera de les obligacions assenyalades incumbeix als deutors de la remuneració compensatòria. Els fabricants i adquirents dels equips, aparells i materials fora del territori espanyol amb la intenció de distribuir-los en el mateix tenen l'obligació de presentar a les entitats de gestió corresponents, dins dels trenta dies següents a la finalització de cada trimestre natural, una declaració liquidació en la que hauran de indicar les unitats i característiques tècniques (fonamentalment referides a la capacitat de còpia) dels equips, aparells i materials respecte dels quals hagi nascut l'obligació de pagament de la remuneració durant el trimestre. Hauran de fer constar, així mateix, encara que

deduiran les quantitats corresponents, els equips, aparells i materials destinats fora del territori espanyol i aquells que quedin exceptuats del pagament de la remuneració en virtut de l'apartat 6 de l'article 25.

7. Gestió: pel que fa a la gestió del cànon de la còpia privada s'ha de fer referència a la Societat General d'Autors d'Espanya que es va constituir des dels seus inicis com l'entitat de gestió que, amb caràcter oficial i exclusiu, assumeix la representació i gestió dels drets dels autors tant a Espanya com a l'estranger. Gaudia, d'aquesta forma, d'una situació monopolista que impedia la creació de qualsevol altra organització d'autors, encara que això no va impedir la creació d'organismes que de forma indirecta tinguessin com a objectiu la protecció dels autors i artistes. Actualment no existeix una única entitat de gestió dels drets de propietat sinó que es possibilita l'establiment d'una pluralitat d'elles sempre i quant compleixin amb els requisits i obligacions que la pròpia Llei assenyala i havent d'obtenir una autorització a tal efecte del Ministeri de Cultura. El trencament de l'exclusivitat de la Societat General d'Autors d'Espanya continguda a la Llei de Propietat Intel·lectual de 1987 va tenir com a conseqüència que aquesta s'adeqüés a la nova realitat de la gestió dels drets de propietat intel·lectual, passant-se a denominar Societat General d'Autors i Editors (SGAE). A ella se li van afegir les següents entitats: Centre Espanyol de Drets Reprogràfics (CEDRO); Associació de Gestió de Drets Intel·lectuals (AGEDI); Artistes, Intèrprets o Executants (AIE), Visual, Entitat de Gestió d'Artistes Plàstics (VEGAP); Entitat de Gestió de Drets dels Productes Audiovisuals (EGEDA); l'Associació d'Actors Intèrprets, Societat de Gestió d'Espanya (AISGE); i Drets d'autor de mitjans audiovisuals (DAMA).

Bibliografia

A) Obres i Manuals

AA. VV., "Manual de Propiedad Intelectual", coord. por BERCOVITZ-CANO, R., 3ª ed., Valencia, 2006.

AA. VV., "Comentario al artículo 25 LPI", *en Comentarios a la Ley de Propiedad Intelectual,* coord. por BERCOVITZ-CANO, R., 2ª ed., Tecnos, Madrid, 1997.

AA. VV. Memoria de actividades de la Oficina Española de Patentes y Marcas, d'ara en endavant OEPM en la lucha contra las actividades vulneradoras de los derechos de propiedad industrial, Ministerio de Industria, Turismo y Comercio, Madrid 2003

ASTIER, H., "La copie privée. Deux ou trios chose que l'on sait d'elle", *Revista Informativa de los Derechos de Autor* (*RIDA*), Versalles, 1986.

BONDÍA ROMÁN, F., "Propiedad Intelectual. Su significado en la sociedad de la información", Trivium, Madrid, 1988.

BREYER. C., "The uneasy case for copyright. A study of copyright in books, photocopies and computer programs", HL, Harvard,1970.

CALSAMIGLIA BLANCAFORT, J., "El contrato de edición", Directiva, Madrid, 1990.

CONDE-PUMPIDO TURÓN, C., "Los Derechos Especiales: El Derecho de participación de los artistas en la reventa de sus obras y la remuneración compensatoria por copia privada", en *Propiedad Intelectual: aspectos civiles y penales*, cuadernos de Derecho Judicial, Consejo General del Poder General, Madrid, 1995.

DE FUENTES BARDAJÍ, J., "Un enfoque jurídico. Razón de ser de la remuneración por copia privada. Un septenio legislando sobre la materia", en *La copia privada a examen: el derecho de remuneración en el ámbito de la propiedad intelectual*, Colección Análisis y Documentos, nº 6, Ministerio de Cultura, Madrid, 1995.

DE PALACIOS CARO, E., "La negociación como necesidad. Sujetos del derecho y de la obligación. Nacimiento de la obligación. Responsabilidad solidaria", en *La copia privada a examen: el derecho de remuneración compensatoria en el ámbito de la propiedad intelectual*, Colección Análisis y Documentos, nº 6, Ministerio de Cultura, Madrid 1995.

DELGADO PORRAS, A., "La copia privada en España", *RIDA*, 1990.

DIETZ, A., *Copyright Law in the European Community*, Sijthoff & Noordhoff, Alphen aan den Rijn, 1978.

DIETZ, A., *El Derecho de autor en la comunidad europea*, Ministerio de Cultura, 1984.

ECHEVARRÍA, P. La copia privada y reprográfica en España., Madrid, 1991.

FARRÉ, P., "La Defensa de la Propiedad Intelectual Frente a la Piratería: Medidas de protección en el entorno analógico y en el digital" en *El crecimiento del fenómeno de la piratería en España*, 2002.

Farré P., La defensa de la propiedad intelectual frente a la piratería: Medidas de protección en el entorno analógico y en el digital SGAE, Madrid 2004.

GAUBIAC, Y., "La noveaux mohines techniques de reproduction et le droit d'auteur" *RIDA*, 1985.

GEMA NAVARES GONZÁLEZ, S., Medidas adoptadas por el gobierno español relativas a la observancia de los derechos de propiedad intelectual, Organización Mundial de la Propiedad Intelectual, d'ara en endavant OMPI, Ginebra 15 a 17 de Maig de 2006.

GÓMEZ LAPLAZA, C., "Comentario al artículo 58 LPI", en Comentarios a la Ley de Propiedad Intelectual, obra coordinada per Rodrigo Bercovitz, Tecnos, Madrid, 1997.
GÓMEZ POMAR, F., "La función de la propiedad intelectual y el régimen jurídico de la fotocopia", Revista Crítica de Derecho Inmobiliario (d'ara en endavant RCDI), 1993.

GÓMEZ POMAR, F., "La producción de copias y los derechos de autor", Información Comercial Española, 1990.

Jonson, W., "The economics of copyright" Journal of Political Economy, 1985.

LUCAS, A., Y LUCAS, H.Y., "Traité de la Proriété Littéraire et Artistique", Litec, Paris, 1994. p. 248.

MARÍN LÓPEZ J.J., " Comentari al Títol IV LPI " Comentaris a la Llei de Propietat Intel·lectual, obra coordinada per Rodrigo Bercovitz, Tecnos, Madrid, 1997

MARTÍNEZ BODÍ, A., "Gestión Colectiva de Derechos de Propiedad Intelectual", Alicante 27 d'abril de 2005.

NAVARRO FERNÁNDEZ, J.A., "La copia privada y las metamorfosis del derecho de autor", AC, 1999.

Novos, I.E., y Waldamm, M., "The effects of increased copyright protection: an analytic approach", Journal of Political Economy, 1984.

PÉREZ DE ONTIVEROS BAQUERO, C., Derecho de autor: la facultad de decidir la divulgación, Civitas, Madrid, 1993

PÉREZ SOLÍS, M., "La gestión colectiva en los umbrales del siglo XXI: de los derechos conexos", al III congrés Iberoamericà sobre dret d'autor i drets connexos, Montevideo, 1997.

RIBAS, ALEJANDRO, X., La copia privada en Internet, en Internet: http://www.onnet.es/01005007.htm

RIVAS NIETO, E., Tributos Atípicos, Marcial Pons, Madrid Barcelona, 2006.

RODRÍGUEZ-ZAPATA PÉREZ, J., "Comentario al artículo 25 LPI", en Comentarios al Código civil y Compilaciones Forales, (Dir. Manuel Albaladejo y Silvia Díaz Alabart), t. V, vol. 4º A, Edersa, Madrid, 1994.

ROGEL VIDE, C., Autores, coautores y propiedad inteletual, Tecnos, Madrid, 1984.

ROZAS VALDÉS, J.A., "Compensación por derechos de autor: una aproximación" Revista El Fisco, artículo de la Revista del CEF "Tres cánones, tres prestaciones", Madrid, 2006.

ROZAS VALDÉS, J.A., "La asistencia mutua tributaria a la luz del principio de proporcionalidad" Revista Noticias de la Unión Europea, Bilbao, 2006.

SÁNCHEZ ARISTI, R., La propiedad intelectual sobre las obras musicales, Comares, Granada 1999.

SANTILLANA DEL BARRIO, "El mercado de la copia privada. Dimensión económica de los derechos de propiedad intelectual. Examen de la copia privada en ese contexto", *en La copia privada a examen: el derecho de remuneración compensatoria en el ámbito de la propiedad intelectual,* Ministerio de Cultura, Colección Análisis y Documentos, nº6, Madrid, 1995.

UCHTENHAGEN, U.,"Els sistemes de recaptació i distribució en la gestió col·lectiva dels drets d'autor" al III congrés Iberoamericà sobre dret d'autor i drets connexos, Montevideo, 1997.

VILLALBA, C.A., "Planteamiento. Fundamentaicón de la copia privada como límite al derecho de autor. Justificación de la remuneración por copia privada (en general), en el I Congreso Iberoamericano de propiedad intelectual, Madrid, 1991.

B) Jurisprudencia

- Sentència del Tribunal Suprem, de 15 de juny de 1983 (RJA 1983/1984)
- Sentència de 18 de gener de 1990 (RJA 1990/34)
- Sentència de 15 d'octubre de 1990 (RJA 1990/7964)
- Sentència de 11 de setembre de 1991 (RJA 1991/6786)
- Sentencia del Tribunal Supremo de 5 de junio de 1995 (RJA 1995/4871).
- Sentència del Tribunal superior de Justícia de Navarra de 4 de novembre de 1996 (RJA 1996/8077).
- Sentència de l'Audiència Provincial de Barcelona de 26 de novembre de 1996 (Ar.C 1996/2211).
- Sentència del Tribunal Suprem de 11 de juny de 1996 (RJA 1996/5480).
- Sentencia del Tribunal Suprem de 10 de Febrer de 1997 (RJA 1997/1557), dictada com a conseqüència del recurs contenciós-administratiu promogut pel Col·legi de Periodistes de Catalunya impugnant el Real Decret 1434/ 1992 de 27 de novembre de desenvolupament dels articles 24, 25 i 140 de la Llei 22/1987.
- Sentència del Tribunal Suprem de 9 de juny de 1998 (RJA 1998/4677)

C) Normativa

Codi Civil de 24 de juliol de 1889.

Conveni internacional sobre la protecció dels artistes intèrprets o executants, els productes de fonogrames i els organismes de radiodifusió, firmada a Roma el 26 d'octubre de 1961.

Conveni de 29 d'octubre de 1971 per la protecció dels productes de fonogrames contra la reproducció no autoritzada dels seus fonogrames.

Text Refòs de la Llei de Propietat Intel·lectual de 23 de gener de 2003.

Real Decret Legislatiu número 1434/1992 de 27 de novembre, de desenvolupament dels articles 24, 25 i 140 de la Llei 22/1987, de 11 de novembre, de propietat intel·lectual, en la versió donada als mateixos per la Llei 20/1992, de 7 de juliol.

Tractat de l'Organització Mundial de la Propietat Intel·lectual sobre interpretació o execució de fonogrames.

Estatutos de la Sociedad General de Autores y Editores, Estatutos de la SGAE, aprobados por la Resolución del Ministerio de cultura del 22 de septiembre de 2006.

D) Premsa

LÓPEZ TAZÓN J., "Impuesto medieval en el siglo XX" El Mundo, suplemento Ariadna de novedades y oportunidades del mundo digital, 25 de febrer de 2007.

PÉREZ M., "Por un canon digital sostenible" Cinco Días, 14 de març de 2007.

VIGIL A., "Las descargas de la Red no deben computarse como copia privada" La Gaceta, 19 de març de 2007.

REQUEJO A., "El canon digital: una visión no maniquea" Expansión, 22 de març de 2007.

MAGARIÑO J.F., "¿Qué pasaría si los discos costaran 2 euros? Cinco Días, 29 de juny de 2007.

ANSORENA J., "Todo está a favor de la piratería" Expansión, 29 de juny de 2007.

"Bruselas se opone a un canon digital indisriminad" Cinco Días, 08 de setembre 2007.

"La SGAE, descontenta con el borrador definitivo del canon por copia privada" Expansión, 11 de setembre 2007.

"¡Arriba las manos! Esto es un atraco online" Expansión, 14 de setembre 2007

"Amazon desafía a Apple con su nuevo servicio de descarga musical" Cinco Días, 26 de setembre 2007.

"La piratería china, en el punto de mira de la OMC" La Gaceta, 26 de setembre 2007.

"Amazon planta cara a atunes con su servicio de música online" La Gaceta 28 de setembre 2007.

"La lucha contra la piratería intelectual Opinión La decisión más esperada de Azuaya" Expansión, 2 de octubre 2007.

GUIJARRO R., "Los patrióticos" La Gaceta, 3 de octubre 2007.

ROMERA J Y VICENTE A., "Un canon digital excesivo dispararía las ventas ilegales" El Economista 3 de octubre 2007.

"Industria y Cultura cierran en falso la negociación sobre el canon digital" La Gaceta 4 de octubre 2007.

"El canon por copia privada es la compensación que cobran los autores, artistas, editores y productores por el derecho del que disfrutan los españoles de efectuar copias para uso privado de las obras sometidas a derechos de autor", La Gaceta 4 de octubre de 2007.

"Teddy Bautista" La Gaceta, 4 de octubre de 2007.

"Los museos no quieren pagar por las muestras temporales" La Gaceta, 5 de octubre 2007.

"¿Música para ganar dinero?" El País, 5 de octubre 2007.

"Nace el registro de propiedad intelectual de la web 2.0." Cinco Días, 5 de octubre 2007

"El ciudadano no considera delito descargar canciones" El País, 6 de octubre 2007.

"La descarga más cara de 24 canciones" Expansión, 6 de octubre 2007.

ALANDETE D Y REVENTÓS L. "La canción más cara de Internet" El País, 6 de octubre 2007.

"El canon digital de los móviles se reduce a 80 céntimos" Expansión, 6 de octubre 2007.

"Un jurado de EEUU multa con 157.000 euros a una mujer por descargar canciones" La Gaceta, 6 de octubre de 2007.

MUÑOZ R., "La revolución de las descargas rápidas" El País, 10 de octubre de 2007

"El canon para los móviles" Cinco Días, 10 de octubre de 2007.

"Descargas en Internet" El País, 14 de octubre de 2007.
"YouTube crea un sistema para evitar en su web los vídeos pirata" El País, 17 de octubre de 2007.

"Fiscales y jueces españoles se arman para luchar contra la delincuencia digital" La Gaceta, 18 de octubre de 2007.

MUÑOZ R., "El canon digital gravará también los lápices de memoria" El País, 18 de octubre de 2007.

"Todos los cambios normativos sobre la Propiedad Industrial" Expansión, 23 de octubre de 2007.

MUÑOZ R., "Telefonía móvil Movistar ensaya la tarifa plana musical" El País 23 de octubre de 2007.

"Telefónica lanza una tarifa plana para descarga de música en el móvil y en PC" Cinco Días, 23 de octubre de 2007.

"Los enlaces para descargas en Internet no son delictivos" suplemento CiberP@ís El País 25 de octubre de 2007.

MUÑOS R., "Derechos de autor el canon digital se aplicará a partir de enero" El País 25 de octubre de 2007.

"Acuerdo para eliminar copias piratas" suplemento CiberP@ís El País, 25 de octubre de 2007.

LANUS R. Y ZINNY G. "Desarrollo económico y propiedad intelectual" El Economista, 7 de novembre de 2007.

VALLÍN P Y DÍAZ-VARELA M. "El Gobierno fija ingresos mínimos para los autores por el canon digital" La Vanguardia, 09 de novembre de 2007.

"Compensar las pérdidas económicas" Cinco Días, 19 de novembre de 2007.

"Canon: ¿tributo u otra cosa?" Cinco Días, 19 de novembre de 2007.

"El día que Prince perdió la batalla con sus fans ¿Funcionó el experimento de Radiohead?" 21 de novembre de 2007.

"La SGAE se querellará contra internautas" El País, 21 de novembre de 2007.

"La SGAE y los internautas se enfrentan en los tribunales" Cinco Días 21 de novembre de 2007.

DEL CASTILLO I. Y MONTALVO J., "Los fabricantes de móviles preparan un recurso contra el canon digital" Expansión, 26 de novembre de 2007.

ROMERA J. Y CASTELLOTE A., "Los internautas impugnarán en la Comisión Europea el canon digital" El Economista 28 de novembre de 2007.

"Tamobres de guerra en Internet" La Gaceta 29 de novembre de 2007.

"Sin creadores no hay desarrollo" Cinco Días 30 de novembre de 2007.

"El Senado aprueba una enmienda para eliminar el canon digital de la Ley de Propiedad Intelectual en el plazo de un año" Aranzadi al Día, 12 de desembre de 2007.

CLAVER M Y ROMERA J., "El PP creará una agencia estatal para controlar a la SGAE" El Economista 13 de desembre de 2007.

MUÑOS R., "La SGAE y los internautas se movilizan por el canon" El País, 18 de desembre de 2007.

"Canon impopular" Miscelanea La Vanguardia, 19 de desembre de 2007.

REVENTÓS L., "Industria y Cultura pacatan nuevas tarifas para el canon digital" El País, 19 de desembre de 2007.

"La aprobación de las nuevas tarifas no calma la batalla del canon digital" Expansión, 19 de desembre de 2007.

"El Gobierno rebaja el canon a los CD a cambio de extenderlo al MP3 y móviles" La Gaceta, 19 de desembre de 2007.

"Un canon contaminado" El País, 20 de desembre de 2007.

CLOS J., "Industria admite que el canon podrías sustituirse en el futuro" Expansión 20 de desembre de 2007.

"Aumenta el agravia del canon digital" Expansión 21 de desembre de 2007.

"La supresión del canon digital" Cinco Días 21 de desembre de 2007.

MUÑOZ R., "El canon digital seguirá vigente" El País 21 de desembre de 2007.

"115" Cinco Días, 21 de desembre de 2007.

“El canon digital sobrevive, por el momento Apoyo de cineastas, actores y músicos Guía para entender la compensación por copia privada” Expansión 21 de desembre de 2007.

URIONDO M.A., “El PSOE salva el canon digital de la quema en el último suspiro” la Gaceta, 21 de desembre de 2007.

VALLÍN P., “Vía libre al canon digital tras la espantada de los grupos detractores” La Vanguardia, 21 de desembre de 2007.

CASTELLOTE A., “¡La mano a las carteras! Pagaremos el nuevo canon digital en plena cuesta de enero” El Economista 21 de desembre de 2007.

“No pasará de 118 millones” El País 21 de desembre de 2007.